

Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği*

Özgür BAYRAKTAR**

Mete Kaan KAYNAR***

Öz

Bu çalışmada milliyetçi-muhafazakâr bir toplumsal yapının hâkim olduğu bir taşra ili olan Karaman ilinde çoğunluktan farklı olan, milliyetçi-muhafazakâr düşünceye ve yaşam tarzına sahip olmayan bireylerin yaşadıkları problemler araştırılmıştır. Bu amaçla çalışmada kullanılacak temel kavramlara dair bilgi verilmiş ve bu kavramlar hakkında literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak taşra terimi ve taşradaki hayat ele alınmış, taşrada kuvvetli biçimde egemen milliyetçi-muhafazakâr iklime değinilmiştir. Ardından taşradaki milliyetçi-muhafazakâr toplumdan farklı olan bireylerin karşılaştığı problemleri, maruz kaldıkları müdahaleleri daha iyi anlayabilmek amacıyla çalışmanın odak noktası olan öteki kavramı ve ötekileştirilme olgusu incelenmiştir. Daha sonra ayrımcılık kavramı ele alınmış, çalışmanın ilerleyen kısmında ise nefret söylemi ve nefret suçu hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak Karaman'da milliyetçi-muhafazakâr olmadığı için ötekileştirilmeye uğradığını düşünen bireyler ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Bu kişiler, milliyetçi-muhafazakâr düşünce yapısına sahip olmayan siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşlarının ve sendikaların üyeleri ve yöneticilerinden oluşmaktadır. Mülakatların ardından tecrübe edilen ayrımcılıklar sınıflandırılmış ve hangi tarzda ayrımcılığın daha çok yaşandığı belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Karaman, Muhafazakârlık, Öteki, Taşra.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Being the Other in the Periphery, Being Outside of the Nationalist-Conservative Framework: The Case of Karaman

Abstract

In this study, the problems experienced by individuals who are different from the majority and who do not have a nationalist-conservative thought and lifestyle in Karaman, a periphery province where a nationalist-conservative social structure is dominant, were investigated. For this purpose, information was given about the basic terms to be used in the research and a literature review was carried out about these terms. In this context, firstly, the term "periphery" and the life in the periphery were discussed, and the strongly dominant nationalist-conservative social structure in the periphery was mentioned. Then, in order to better understand the problems faced by individuals who are different from the nationalist-conservative society in the periphery and the interventions they are exposed to, the concept of the other, which is the focal point of the study, and the phenomenon of othering were examined. Then, the concept of discrimination was discussed, and in the next parts of the study, information about hate speech and hate crime was given. Finally, in-depth interviews were conducted with individuals who think that they are marginalized because they are not nationalist-conservative in Karaman. These people consist of members and managers of political parties, non-governmental organizations and unions that do not have a nationalist-conservative mindset. After the interviews, experienced discriminations were classified and it was stated which type of discrimination was experienced more.

Keywords: Discrimination, Karaman, Conservatism, Other, Periphery

Article Type: Research Article

* Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığındaki birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

** Arş. Gör. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ozgurbayraktar@kmu.edu.tr ORCID iD: 0000-0001-9512-6180

*** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, kaynar@hacettepe.edu.tr ORCID iD: 0000-0003-4401-9558

1. GİRİŞ

Milliyetçi-muhafazakâr sakinlerin yoğunlukta yaşadığı bir taşra ili olan Karaman'da¹ söz konusu çoğunluğun dışında kalan bireylerin tecrübe ettiği yalnızlık ve ötekileştirilme gibi olumsuz durumların tespit edilebilmesi için öncelikle taşranın terim anlamının ötesinde toplumsal özelliklerinin de tartışılması gereklidir. Kabaca merkezin dışında kalan yerleri betimlemek için kullanılacak taşra kavramı coğrafi bağlamın ötesinde merkezden farklılaşan yaşam tarzlarını da içinde barındırır. Küçük nüfusun beraberinde getirdiği tanışıklık ile beraber taşrada diğer bireyleri kontrol etme olgusu da artış gösterir. Bu durum da kimi zaman topluluktan farklı olanın dışlanması, sözlü hatta fiziksel şiddete uğraması gibi ötekileştirilme eylemlerine yol açabilmektedir.

Çalışmada taşra kavramı ve taşradaki hayat hakkında bilgi verildikten sonra taşrada çoğunluğun dışında kalan bireylerin karşılaştığı problemlerin anlaşılabilmesi amacıyla öteki, ötekileştirilme, ayrımcılık, nefret söylemi ve nefret suçu gibi kavramlar araştırılmıştır. “Dışarıda kalan, uzakta olan” şeklinde kısaca tanımlanabilecek öteki kavramı, “biz ve onlar” ayrımının oluşumunda büyük rol oynar. “Biz”in dışında kalanlar olarak kurgulanan “öteki” sayesinde “biz”in içindekiler kendi kimliklerini inşa ederler. “Biz”in dışında kalanlar siyasi görüş, etnisite, din, mezhep, dil, cinsel yönelim, dış görünüş, giyim gibi pek çok nedenden dolayı dışlanmaya, ötekileştirilmeye maruz kalabilir. “Biz”in dışında kalan bir öteki grubu da Karaman'da milliyetçi-muhafazakâr çerçevenin dışında kalan bireylerdir. Bu çalışmanın odak noktasını da söz konusu grup oluşturmaktadır. Mülakat tekniği ile görüşmeler yapılmış ve mevzu bahis bireylerin yaşadıkları ötekileştirilme deneyimlerine ışık tutulmuştur.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ: TAŞRA VE TAŞRADA YAŞAM

Taşranın kavramsal anlamına bakıldığında, “bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık” anlamlarına geldiği görülmektedir (TDK, 2005: 1917). Taşra kelimesinin kök anlamı ise “dışta kalan, dışarıda olan, ötede duran” olup, terim etimolojik olarak Uygurcadaki *taşkaru/taşgaru* kelimesinden türemiştir (Eyuboğlu, 2004: 646). Demirel (2004: 97) coğrafi olarak merkezin dışında kalma durumuna ek olarak taşralılığın genellikle dini ve geleneksel kodlara bağlılık, dini muhafazakârlık ve cemaatçi kültürel yapılanmaya yatkınlık olarak sunulduğunu belirtir.

Taşra literatüründe taşranın fiziki uzaklığına ek olarak taşranın yaşam tarzının da farklılığına vurgu yapılır. Örneğin Tanıl Bora (2018: 40) taşrayı *dar ufuklar, kahredici bir yeknesaklık, boğucu bir taassup, iletişim evreninin kısıtlılığı, cemaatlere sıkışmış kısır bir kamu âlem, yabancı olan her şeyi tuhaf bir bitkiymiş gibi algılayan “yabani” bir hal, vasatlığın hizaya sokucu egemenliği* şeklinde tanımlamaktadır. Arın'a (2018: 274) göre de taşra teriminin uğradığı her yeri ikincil ve talihsiz kılan şeytani bir yanı bulunmaktadır. Zira taşra, çeperin, kenarın, çevrenin diğer adıdır. Çünkü çerçevesi daima başkaları tarafından çizilen bir tablonun parçasıdır taşra. Varlığını, kendi dışındaki bir merkezin varlığına borçlu olan bir dıştır. Meşe de (2019: 212-213) benzer bir merkez-taşra dikotomisinden bahseder. Ona göre de taşra tanımı mecburen ötekini gerektirir, çünkü taşra tanımının içine konulanlar, dışarıda bırakılanları belirler. Merkez-taşra dikotomisinde taşra doğal olarak tanımlanan, ikincil konumdadır. Meşe'ye göre taşra, merkezde olmayan yer olarak bir yanıyla coğrafi bir gerçekliğe karşılık gelirken, bir yanıyla da yer olgusunu aşan kültürel, zihniyetle ilgili bir olguya dönüşür. Bu bağlamda

¹ Bu durum seçim sonuçlarında açıkça görülebilir. Karaman ilindeki son dört genel seçime bakıldığında sağ partilerin aldığı toplam oy ortalamasının %80,74 olduğu görülebilir. (2018 Haziran Seçimlerinde oyları hesaplanan sağ partiler: AKP, MHP, İyi Parti, Saadet Partisi; 2015 Kasım Seçimlerinde oyları hesaplanan sağ partiler: AKP, MHP, BBP, Saadet Partisi; 2011 Haziran Seçimlerinde oyları hesaplanan sağ partiler: AKP, MHP, Bağımsız Türkiye Partisi (BTP), Saadet Partisi; 2011 Haziran Seçimlerinde oyları hesaplanan sağ partiler: AKP, MHP, Halkın Sesi Partisi (Has Parti), Saadet Partisi) <https://www.ysk.gov.tr/secim-arsivi/2612> Erişim Tarihi: 20.04.2023

Meşe, taşrayı *öteden beridir din ve dinle örüntülenmiş milliyetçi muhafazakâr değerler sisteminin ve pratiklerinin, gündelik yaşamı ve kimlikleri şekillendirdiği, hatta sadece şekillendirmekle kalmayıp insanı baskılayan, sıkıştıran, boğan, daraltan ve isyan ettiren birer toplumsal denetim aracı olarak kullanıldığı yer* olarak tanımlar. Taşra betimlemeleri genellikle taşraya bakış ile doğrudan ilişkilidir. Bir yanda olumlu yaklaşımlar bulunurken diğer yanda da olumsuz nitelermeler bulunabilir. Merkezden bakılarak yapılan tanımlamalarda merkez, iyiyi, doğruyu ve ileri olanı temsil ederken taşra ise kötü ve geri kalmışlığın emsali olarak görülür. Taşra kavramı tanımlanırken, *güvensizlik, baskı, denetim ve kontrol altında olma, cehalet ve karanlık* gibi olumsuz yönler öne çıkarılabilirken aynı zamanda *saflik, masumiyet, dürüstlük, vefa, sadakat, fedakârlık, mertlik* gibi olumlu yönler de ön plana konulabilir. Yine de literatüre bakıldığında baskın gelen anlatım ile *durgun, sakin, muhafazakâr, gelenekçi bir zihniyetle şekillenen sükûnete ve atalete duçar olmuş kaderci* bir tipolojinin taşranın en işlevsel tanımı olarak kullanıldığı görülebilir (Çelik, 2017: 28). Taşranın görece küçüklüğünün beraberinde getirdiği en önemli olgulardan birisinin de sosyal kontrol mekanizmalarının güçlü olmasıdır. Büyükşehirde yabancı olana, farklı olana bakış, süzme, takip etme gibi davranışlar pek görülmezken taşrada ise insanların birbirlerini tanımasından dolayı izleme ve izlenmenin oldukça yaygın olduğu söylenebilir². Bu nedenle taşrada *El alem ne der?* baskısı yoğun bir biçimde hissedilir (Nacak, 2017: 73). Bunun nedenlerinden birisi taşrada hemen hemen herkesin birbirini tanıması ise diğer nedeni de taşrada hayatın yavaş ve sakin akmasıdır. Bu durgun yaşama paralel olarak taşra, geleneklerin korunduğu ve sürdürüldüğü bir dünya olarak karşımıza çıkar (Çelik, 2017: 31). Bora da (2018: 52, 53) benzer şekilde taşrayı muhafazakâr ideolojinin yurdu olarak tanımlar. Bu savını da sadece muhafazakâr partilerin desteğini, oylarını ve kadrolarını taşradan devşirmesine değil; aynı zamanda taşranın her daim geleneğin son kalesi, örf ile âdetin *gizli gücünün pınarı* olarak görülmesine dayandırır. Bora, hem siyasette, hem edebiyatta Orta Anadolu ve Doğu Anadolu taşrasının dindar, milliyetçi, muhafazakâr, devletine sadık, ağırbaşlı, tahammüllü, çilekeş, irfan sahibi, geleneklerin bekçisi *bizim insanımızın* coğrafyası olarak kutsandığını ifade etmiştir. Bu nedenle geleneğe ve muhafazakârlığa aykırılık teşkil ettiği düşünülen bireylerin büyük ihtimalle taşrada bir mahalle baskısı ile ya da en azından yargılayıcı bakışlar ile karşılaştığını savunur. Bu bakışların hedefi en çok da taşradaki kadınlardır. Zira taşrada kadın olmak büyükşehirliere oranla daha az sokağa çıkmak ve daha çok bakışa maruz kalmak anlamlarına gelmektedir. Ayşe Çur (2018: 125-128) bu durumu şu sözlerle özetler: *Güzelseniz bakarlar. Çirkinseniz de bakarlar. Bakılan olmak zordur. Eliniz ayağınıza dolaşır. Çünkü siz erkekler gibi sokağın sahibi değil, misafirisinizdir. Seyirliksinizdir. Bunun dışına çıkıp etrafa bakma teşebbüsünde bulunmaksa anında “aranıyor” damgası yemeniz için yeterlidir.* Taşrada erkeklerin, kadınlara sık sık bakması Sivas’ta yapılan bir röportajda da belirtilmiştir, Sivaslı genç bir kız sokakta yürürken bakılmaktan şikâyet edip bu durumun kadınları eve hapsettiğinden dert yanar (Aygündüz, 2007: 8-9): *Kadın olmak kötü bir durum burada, bir gün çıkarsın bir şey olmaz, ikinci gün çıkınca “falancanın kızı çok geziyor” derler. Bu bizi içeriye bağlıyor.*

Merkez ve taşra arasındaki fiziki uzaklığa ek olarak fikrî uzaklığın kökenlerinin Osmanlı dönemine dayandığı söylenebilir. Osmanlı’da kullanılan dilin kendisi başlı başına merkez ile taşra arasında bir uçurumun oluşmasına neden olmuştur. Merkez, yani saray ve çevresi Arapça ve Farsça ağırlıklı bir dil kullanırken, taşrada kalan halk ise daha sade bir Türkçe konuşmaktaydı (Mardin, 2009: 56). Dildeki söz konusu farklılık merkez ile taşra arasında derin bir ayrışma yaratmış; saray edebiyatçıları Divan Edebiyatı ürünleri verirken, taşradaki halk ozanları ise Halk Edebiyatı örnekleri ile öne çıkmıştır. Söz konusu ikilik toplumsal alanda derin bir merkez-taşra bölünmesine yol açmıştır

² Bu durumun kökenlerinin Osmanlı’ya dayandığı söylenebilir. Zira Osmanlı’da mahallelerde özel hayatın mahremiyetinin oldukça daraldığı ve insanların birbirlerinin özel hayatlarına çok detaylı bir şekilde hâkim olduğu ifade edilebilir. Mahalleler aynı zamanda idari birim olarak ele alındığından mahalle sakinlerinin çevrede olan suçları yetkililere ihbar etme zorunluluğu bulunmaktaydı. Osmanlı’da zina da bir suç sayıldığı için mahallede yaşanan ilişkiler yoğun göz hapsine alınmış ve gerektiğinde idarecilere bildirilmiştir (Yılmaz, 2000: 94-97).

(Atamer, 2011: 28). Merkezdeki Divan Edebiyatı'na karşı, taşranın Halk Edebiyatı üretmesine ek olarak merkezin sanat musikisine karşı taşradan türküler yükselmiş; merkezdeki medrese İslam'ına karşılık taşrada halk tekke ve zaviye çevrelerinde tarikatlar altında örgütlenmiştir (Can, 2016: 535). Merkez ile taşra arasındaki söz konusu farklılık Cumhuriyet dönemine de miras kalmıştır. Bu uçurum, 1973 yılında Şerif Mardin tarafından ele alınmıştır. İlk olarak Edward Shils tarafından 1961 yılında her toplumun bir merkezinin bulunduğunu ve bu merkezin çevreyi etkileme ve dönüştürme gücüne haiz olduğuna işaret etmek için kullandığı “merkez ve çevre” kavramı daha sonra 1973 yılında Şerif Mardin tarafından da kullanılmıştır (Shils, 1961: 117-118; Mardin, 1973: 169-171). Mardin, Osmanlı dönemindeki ıslahat hareketleri çerçevesinde batılı okullarda eğitim gören merkezdeki aydınların ve bürokratların çevreye karşı gittikçe seçkinci fikirlere sahip olmaya başladığını belirtmiştir. Osmanlı aydınının sahip olduğu seçkinci kültürel kodları 28 Ekim 1923'te saat 24'te değiştirmediklerini ve Cumhuriyet aydını olduğu gün de benzer düşüncede olduğunu vurgulayan Mardin (2009: 135-142), bu nedenle merkez ve çevre arasındaki mesafenin korunduğunu ifade etmiştir. Taşra ise bu duruma geleneklere daha da sıkı sıkı sarılarak modernleştirici hamlelere direnerek tepki vermiştir (Sunay, 2008: 52-53). Cumhuriyet döneminde taşrada yaşayanları aydınlatılması gereken, Osmanlı'dan miras gereksiz kalıntılar gibi gören merkezdeki bürokratlara karşı taşrada da tutuculuk ve muhafazakârlık gittikçe yayılmaya başlamıştır (Mardin, 1990: 52-53). Gerçekten de milliyetçi ve muhafazakâr partiler incelendiğinde bu partilerin taşra illerinde oldukça büyük desteğe sahip olduğu görülebilir. Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) kadrolarının halkın gözünde seçkinci ve geleneklere yabancı imajına karşı Demokrat Parti (DP) kadroları halka daha yakın, halkın içinden birileri görünümü çizmeye çaba göstermiştir. Bu şekilde DP, tek parti döneminin batılılaşmış, şehirlü bürokratlarının dışında kalan toprak ağası, köylü ve taşralı kitleler arasında önemli bir popülerite yakalamıştır (Bulut, 2009: 77). Halkı arkasına alarak seçkinci merkeze meydan okuma geleneği başlatan DP böylece tüm sağ siyasete geçecek bir miras bırakmıştır (Mert, 2007: 40-45). DP'nin devamı niteliğinde olan Adalet Partisi'nin (AP) de elitleri büyük oranda taşralıdır. Halkın çoğunluğundan farklı giyinen, konuşan ve farklı bir yaşam tarzına sahip olan, büyük şehirlerde yaşayan Cumhuriyetçi elite duyulan tepki AP'li olmanın birinci şartı gibi düşünülebilir. AP'liler genel olarak Kemalist elitin “bizi, biz yapan dini ve milli değerlerden” uzaklaştırdığı savunmuşlardır (Demirel, 2004: 97-101). Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) de tabanı benzer özellikler taşımaktadır. Ülkücü hareketin taşra tabanı da Batıcı-laik Kemalist geleneğe ve kentli kozmopolit kültür unsurlarına duyduğu muhafazakâr tepkiyi uçaştırmıştır. Geleneksel değerlere bağlı olan, İslami ideolojiyi tam sindirememiş olsa da İslam'ı bir manevi kimlik olarak taşır. Kapitalizme tam entegre olamamış, büyük sermayeye tepki duyan kasaba eşrafının siyasi yönelimlerinden etkilenir. Mevcut statüsünü koruduğu geleneksel ev-mahalle-akraba (kısacası memleket) ilişkilerinin havasını bozduğunu düşünen gruplara tepki hisseder. MHP ve Ülkü Ocakları Orta-Doğu Anadolu taşrasında çoğu kez, gençlerin politikaya adım atacakları merkezler olarak algılanmıştır. Taşrada birçok kişi, gençliğinde MHP'de vakit geçirdikten sonra orta yaşlarda daha merkez sağ partilerine geçmiştir (Bora ve Can, 2009: 65-66). MHP özellikle kapitalistleşme sürecinin hızlandığı, iktisadi ve toplumsal değişimin orta ve alt sınıfları zorladığı, yerleşik ilişkileri sarstığı 1970'li yıllarda Anadolu taşrasında önemli bir karşılık bulmuştur. MHP taşradaki muhafazakârlara tüm kötü gidişattan *Moskov* destekli komünistlerin sorumluluğu olduğunu söylemiş ve bu söylem özellikle taşradaki muhafazakâr gençler arasında büyük oranda etkili olmuştur. Taşra gençliğinin batıcı ve kozmopolit kültüre duyduğu muhafazakâr tepki, bu gençlerin heyecandan yoksun ve sandık hesabına dayanan AP gibi merkez sağ partiler yerine *aksiyon* vaat eden MHP'de toplanmasını sağlamıştır (Yanardağ, 2002: 313-316). 1970'li yıllarda taşrada güçlenen bir diğer sağ parti de Necmettin Erbakan liderliğindeki Milli Nizam Partisi (MNP) olmuştur. Taşra illerindeki küçük ölçekli girişimcilerin oylarıyla seçildiği Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanlığından büyük tüccar ve sanayicilerin isteği doğrultusunda hükümet tarafından uzaklaştırılan Erbakan taşralı küçük girişimcilerin isteklerini dinsel söylem ile harmanlamıştır. 1969'da Konya'dan

bağımsız milletvekili seçilen Erbakan, 1970’de MNP’yi kurmuş ve özellikle taşra illerinde önemli bir taban kazanmıştır (Bakırezer ve Demirer, 2009: 154). MNP kapatıldıktan sonra onun mirasını devralarak 1972’de kurulan Milli Selamet Partisi’nin (MSP) ana özelliği de devlet işlerinde söz haklarının artmasını isteyen taşra güçlerini temsil etmesi olmuştur (Han, 2019: 17). 1980 sonrasında MNP ve MSP çizgisinin (diğer bir deyişle Millî Görüş) devamı olan Refah Partisi’nin (RP) yanı sıra Anavatan Partisi (ANAP) ve Doğruyol Partisi (DYP) de taşra şehirlerinde etkili olmuştur (Gürel, 2007: 87-88; İnel, 2002: 22-24). 2001 yılında kurulup 2002’de tek başına iktidar olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) de büyük oranda merkezdeki unsurlara tepki duyan merkez dışını, taşrayı ve taşralıları temsil eden bir anlayışa sahip olmuştur (Turan, 2004: 237-239). Gerçekten de seçim sonuçları incelendiğinde AKP’nin her ilden belli bir oy almasına karşın küçük illerden, ilçelerden daha fazla oy aldığı görülebilir. Özetlenecek olursa taşra kavramı dar açıdan bakıldığında merkezden uzakta olan, birkaç önemli büyükşehrin dışında kalan yerleri tanımlamak için kullanılabilirken, geniş açıdan bakıldığında taşraya pek çok anlam yüklenebilir. Taşra kimi zaman cemaat ilişkilerinin hâkim olduğu, herkesin birbirini tanıdığı, çoğunlukla muhafazakâr düşünce ve bu düşünceye paralel yaşam tarzının egemen olduğu bir yer olarak tasvir edilebilir. Taşra, taşralılar ve taşradaki gündelik hayat pek çok filme ve romana da konu olmuştur. Bu film ve romanlarda genellikle taşra-merkez farkı, taşralıların fakirliği, geri kalmışlığı ve merkezdekilerin zenginliği ve ilericiliği, taşralıların merkezin sahip olduklarını elde edemedikleri için duyduğu öfke ve merkezdekilerin taşraya gittiklerinde yaşadıkları hayal kırıklığı gibi temalar ele alınmıştır. Taşra hakkındaki akademik literatür, edebi eserler ve filmler gibi kaynaklar tarandığında taşra kavramı ile ilgili olarak şu özelliklerin öne çıktığı görülmektedir:

Merkeze uzaklık; Merkeze duyulan kıskançlık ve öfke; Pek çok konuda merkez-taşra zıtlığı (zenginlik-fakirlik; ilerencilik-gericilik vb.)

İçe kapanıklık; Milliyetçilik; Muhafazakârlık; Sağ partilerin güçlü olması

Geleneklerin egemenliği; Ataerkil zihniyetin egemenliği; Toplumsal cinsiyet rollerinin katılığı

Herkesin birbirini tanınması; Toplumsal kontrol mekanizmalarının yaygınlığı; Mahalle baskısı; Homojenlik

Tüm bu bilgilerin ışığında taşradaki homojenliğin yol açtığı ötekileştirme pratiklerinin daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle öteki kavramı ve beraberinde getirdikleri ele alınmalıdır.

3. ÖTEKİ KAVRAMI, AYRIMCILIK, NEFRET SÖYLEMİ VE NEFRET SUÇU

2001 yılında kurulan AKP, özellikle dindar-muhafazakâr tabandan geniş destek bulmuş ve 2002 yılındaki seçimlerde %35 oy oranı ile tek başına iktidara gelmiştir. İktidarının ilk yıllarında medya, üniversite, ordu ve yargı tarafından laiklik ilkesine aykırı davranmakla suçlanan AKP, zamanla medyada ve devlet kurumlarında çoğunluğu ele geçirmiş ve bu tartışmalardan kurtulmayı büyük oranda başarmıştır. Aynı zamanda bu süreç içinde, değişen politik iklim devlet bürokrasisinde ve toplumda önemli ölçüde muhafazakârlığı artırmıştır. Öte yandan 2009 yılında başlayan Çözüm Sürecinin 2015 yılında sona ermesiyle birlikte AKP yöneticilerinin söylemlerinde ve toplumun genelinde milliyetçilik de yükselmeye başlamıştır. 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi sonrası MHP’nin devlet bekası adına AKP ile birlikte Cumhur İttifakı’nı kurması toplumdaki, özellikle de taşradaki milliyetçi-muhafazakâr havayı daha da yoğunlaştırmıştır. Ayrıca bu süreçte Cumhur İttifakı yöneticilerinin, bu ittifakı destekleyen medya mensuplarının ve ittifakın seçmen tabanının iktidarı daha agresif bir şekilde savunması, hükümet ile devleti özdeşleştirilmesi sonucunda kimi zaman iktidara muhalif olan bireylerin *devlete düşman* ya da *FETÖ’cü (Fethullahçı Terör Örgütü üyesi)* olduğu fikri de yaygınlaşmıştır. Ayrıca 15 Temmuz sonrasında yapılan seçimlerin Cumhur İttifakı tarafından *beka mücadelesi*, döviz kurlarında yaşanan artışın *iktidarı devirmek isteyen dış güçlerin oyunu*, enflasyondaki

yükselişin *devlete operasyon düzenleyen büyük marketlerin, stokçuların oyunu* olarak gösterilmesi iktidar tabanının hükümet politikalarına yönelik her eleştiriye büyük şüphe ile bakmasına yol açmıştır. Böylece siyasi açıdan Cumhuriyet dâhilinde kalan ya da kaldığı tahmin edilen bireylere karşı büyük bir öfke oluşmuş, bu bireyler özellikle milliyetçi muhafazakâr seçmenlerin çoğunlukta olduğu taşra illerinde ötekileştirilmeye maruz kalmıştır.³

Türkiye’de son yıllarda artan ötekileştirilmeyi daha iyi anlayabilmek için öncelikle bu terimi daha yakından ve detaylı incelemek gereklidir. Sözlük anlamına bakıldığında öteki kavramı “sözü edilen veya benzer iki nesneden önem ve konum bakımından uzakta olan” ifadesine ek olarak “mevcut kültürün içinde dışlanmış olan” şeklinde de tanımlanmıştır (TDK, 2010: 1864). Öteki kelimesinin Avrupa’daki kökenlerine inildiğinde ise daha derin bir farklılaşma görülür. Çoğu Avrupa dilinin temelini inşa eden Latince *alius* kelimesi kullanılır, bu da İngilizcedeki *alien* (yabancı) kelimesinin kökenidir. Geçmişte Romalı olmayanları betimlemek için kullanılan ve ötekilik mirasını hala devam ettiren bir diğer kelime de *barbaria*’dır. Avrupa dillerini etkileyen diğer bir dil olan Yunancadaki *allos* (άλλος) kelimesi de Latince *alius* kelimesiyle aynı anlamı taşımaktadır. Hem Yunancadaki *allos* (άλλος) hem de Latince *alius* kelimelerinin zıt anlamları aynı anlamına gelmektedir (Latince *idem*, Yunanca *idios* (ιδιος)). Dolayısıyla Avrupa’yı derinden etkileyen bu iki kültürdeki öteki kavramının kökeni incelendiğinde bu terimin keskin bir farklılaşmaya işaret ettiği rahatlıkla görülebilmektedir (Nahya, 2011: 29). Tarihsel kökenine de bakılarak öteki, en genel anlamıyla *ben/biz* anlayışı içerisine dâhil edilmeyen olarak tanımlanabilir. Öteki, *bize* ait olmayan, bireyin kendi sosyal gerçekliği içerisine almadığıdır (Tunç, 2019: 29). Öteki, kendi örf, adet, inanç ve/ya siyasi düşüncelerinden dolayı kendinden olmayanları, *bizin* içine katılmaya hak kazanamayanları tanımlamak için kullanılırken aynı zamanda kendini tanımlamak ve öteki üzerinden kendi kimliğini inşa etmek adına sıklıkla başvurulan bir terimdir (Önder, 2017: 14).

Biz ve onlar ayrımı sayesinde siyasal birlik oluşturulurken *bizin* dışında kalan ötekiler, *onlar* tehlikeli bulunarak dışarıda bırakılır. Kaynar (2012: 934) bu durumu tartışabilmek için *dışlama* ve *yasaklama* kavramlarına dikkat çeker. *Dışlama* terimiyle, bir grubun, ideolojinin, etnisitenin, dini inancın ya da siyasi partinin, siyasi kararların alındığı kurumların dışında tutulması ve bu alana erişimlerinin engellenmesi kastedilmektedir. *Yasaklama* kavramı ise dışlamanın somut yöntemlerinden olup yine benzer kesimlerin resmi otorite tarafından tehlikeli, zararlı veya en azından *bizin* ulusal amaç ve çıkarlarına ters olduğunun ilan edilerek mevcut yasal düzen içinde siyasi faaliyetlerine devam edemeyeceği anlamına gelir. Kaynar (2012: 945, 946) Türk siyasi sistemindeki sosyalistlerin bu durumun tipik bir örneği olduğunu öne sürer. Ona göre İslam teolojisindeki şeytan ile Türk sosyalistlerinin rolü birbirine çok benzer. Sosyalistler rejim tarafından *vatan haini, dinsiz, sapık, ahlak değerlerinden yoksun, kökü dışarıda, hayvan ruhlu ve ülkeyi satmaya çalışan bir kitle, bir düşman/şeytan* olarak gösterilir. *Bizin* karşısına konumlandırılan, yaratılan şeytan/öteki sayesinde siyasi birlik sağlanır ve *biz* duygusunun oluşturulması pekiştirilir. *Biz* duygusunu oluşturmakta ve derinleştirmekte sıklıkla başvurulan ötekileştirmenin pek çok türü bulunmaktadır. Örneğin *etnosentrik ötekileştirmede* birey, kendi etnisitesini merkeze alır ve en üstün ırkın kendi ırkının olduğunu savunurken diğer etnik grupların çirkin olduğunu, toplumsal düzeni bozduğunu öne sürer (Önder, 2017: 50). Etnosentrik yaklaşım, kendini ve kendi ırkını beğenip, gururla överken, kendini öteki ırkların üstünde konumlandırır (Göregenli, 2013: 35). Danimarka Krallığına bağlı özerk bir bölge olan Grönland’da yaşayan İnuitler sıklıkla bu tarz bir ötekileştirilme ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Kendi topraklarında eğitim ve iş hayatında ilerlemek için iyi düzeyde Danca bilmeleri gerektiğini aksi

³ Hükümete dış güçlerin saldırılarına dair iddialar şu haberlerde detaylı olarak görülebilir: "İçeriden ve dışarıdan ekonomiye saldırı var" Sabah, (11.11.2017); "Mallar ellerinde kaldı: Stokçular ağlaşmaya başladı! 'Ucuza verin' sözlerine kulak asmadılar" Sabah, (28.10.2022); "Türkiye'nin dik duruşu dış güçleri korkutuyor" Sabah, (29.05.2018).

halde beyaz yaka işlerden dışlandıklarını belirten Grönlandlılar, Danimarka vatandaşı sayılmalarına rağmen Danimarka’da ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüklerini, *alkolik, cahil ve kaba Eskimolar* olarak ötekileştirildiklerini ifade etmektedirler (Gad, 2009: 140-142; Langgård, 1998: 93-98; Graugaard, 2009: 35-36). Bir diğer ötekileştirme çeşidi de *dini/mezhepçi ötekileştirme*dir. Herhangi bir dine inananlar kendilerinin Tanrı tarafından seçilmiş olduğunu, bu nedenle ayrıcalıkla olduklarını öne sürerek diğer dini gruplardan ya da başka mezheplerden kendilerini üstün görürler. Dini ötekileştirme özellikle 11 Eylül sonrası ABD’de (Amerika Birleşik Devletleri) ve Avrupa’da yükselişe geçmiş, geniş gruplar tarafından Müslümanlar, terör ile ilişkilendirilmiştir (Önder, 2017: 54). Dini ve etnik ötekileştirmenin yanında *cinsiyetçi ötekileştirme* de en sık görülen ötekileştirme türlerinden birisidir. Patriarkal zihniyetin egemen olduğu toplumlarda erkekler kimi zaman kadınları ve eşcinselleri kendilerinden daha aşağıda görerek onları ötekileştirir; toplumsal hayattan, iş hayatından soyutlamaya çalışır. Bu bağlamda kadınlara ikincil pozisyon layık görülür ve onların bir erkeğin korumasına ihtiyacı olduğu öne sürülür. Herhangi bir hak söz konusu olduğunda bu hak öncelikle erkeklere ait olarak düşünülür, eğer onlar *uygun görürse* bu haklardan kadınlar da yararlanabilir (Önder, 2017: 62-65). Wolbring (2008: 253), cinsiyetçi ötekileştirmenin faillerinin, kadınların bazı nitelik ve yeteneklere sahip olmadığını ve bu nedenle erkeklerin kadınlardan daha üstün konumda bulunduğunu savunduğunu belirtmiştir. Kadınlara ek olarak cinsiyetçi ötekileştirmeye maruz kalan gruplardan birisi de eşcinsellerdir. Toplum tarafından kabul edilen heteroseksüel cinsel kimliklerin dışında kalan bireyler de sıklıkla cinsiyetçi ötekileştirilmenin mağduru olmaktadır. Eşcinsel bireyler toplumsal hayatta yaşadıkları ötekileştirilmeye, sözlü ve fiziksel şiddete ek olarak iş hayatında da pek çok ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Levine ve Leonard (1984: 706) bu ayrımcılıkları formel ve informal olarak iki kategoride sınıflandırmıştır. Eşcinsel bireylerin işe alım ve işten çıkarma süreçlerinde, işte yükselme dönemlerinde yaşadıkları ayrımcılıklar formel ayrımcılığa girerken; eşcinsel çalışanların örgütsel süreçlerden uzak tutulması, iş yerinde tacize uğraması gibi eylemler informal ayrımcılığa dâhil edilmiştir. Eşcinsel bireyler aynı zamanda sağlık kuruluşlarına başvurduklarında da ayrımcılığa uğradıklarını belirtmişlerdir. İstanbul’da yapılan bir araştırmaya göre eşcinsel bireyler, hastaneye gittiklerinde sağlık çalışanlarının kendilerine diğer hastalardan daha kötü davrandıklarını belirtmiştir (Karataş ve Buzlu, 2018: 76).⁴

Sınıfsal ötekileştirme de sık sık karşılaşılan bir ötekileştirme türüdür. Günümüzde her toplum çeşitli sınıflardan oluşmuştur ve bireyler köylü-kentli; patron-işçi; zengin-fakir gibi çeşitli gruplara dâhil edilir. Oluşturulan bu ayrımlar sonrasında kendi sınıfını diğerlerinin üzerinde konumlandıran bireyler diğer sınıftaki kişileri ötekileştirir, onlar hakkında genel geçer kalıplar yaratır (Önder, 2017: 70-73). Örneğin köyler, kentlerden ayrı ve uzak mekânlar olarak ele alınır ve dış dünyadan kopuk, kendi içine kapanık olan köylerin kentlerden geri kalacağı varsayılır ve bu köylerde yaşayan köylüler cahil, eğitimsiz, kaba saba bireyler olarak tek tipleştirilir (Tunç, 2019: 47). Ya da zenginler tarafından fakirler tehlike potansiyeli taşır ve uzak durulması, dikkat edilmesi kişiler olarak betimlenir. Günlük hayatta genellikle yoksullardan ayrı durmaya gayret edilir ve yoksulların *zenginlerin yaşam sahasına* girmesi engellenmeye çalışılır.

Toplumsal yaşamda görülen bir diğer ötekileştirme türü de engelli bireylere karşı yapılan *ableist ötekileştirme*dir. Literatürde engelli bireylere karşı duyulan ön yargı, onları kusurlu ve eksik olarak görüp bu kişilere yapılan ayrımcılıklar *ableizm (sağlamcılık)* olarak ele alınır (Bogart ve Dunn, 2019: 650). Bu terim engelli olmayanların, *sağlam vücuda* sahip olanların engellilerden daha üstün olduğuna dair önyargılı bir düşüncüyü ifade eder. Bu inanış nedeniyle bir takım yeti farklılığı olan bireyler

⁴ Finlandiya’da yapılan bir araştırmaya göre ise sağlık kuruluşlarına başvuran eşcinseller, korktukları kadar ayrımcılığa uğramadıklarını, sadece broşür ve formların heteronormatif biçimde olduğunu belirtmişlerdir (Kalliomäki ve Aziza, 2015: 3-28).

gündelik hayatta engellenmeye, dışlanmaya, damgalanmaya, örselenmeye, izolasyona, ötekileştirilmeye, marjinalleştirilmeye maruz kalırlar (Büke, 2021: 167).

Çeşitli nedenlerden dolayı *ötekiye* dâhil edilen, ayrımcılığa uğrayan bireylerin tecrübe ettiği bir diğer durum da nefret söylemine maruz kalmak hatta nefret suçunun mağduru olmaktır. Nefret kavramına yönelik tartışmalar 1980'lerden itibaren başlamıştır. Bu tartışmaların fitilini ateşleyen olay ise ABD'de bir grup beyaz öğrencinin siyahi bir öğrenciyeye karşı gösterdikleri saldırgan hareketlerin haberlerde yayınlanmaya başlaması olmuştur. Bu döneme kadar bir nesneye karşı düşmanlık ya da o nesneden hoşlanmama durumu olarak ifade edilebilen nefret; daha sonra bir bireyin, toplumun diğer üyelerine yönelik dini inanç/inançsızlık, siyasi görüş, cinsiyet/cinsel yönelim, ırk gibi çeşitli özelliklerinden dolayı beslediği düşmanlık ve olumsuz duyguları içerecek şekilde tanımlanmaya başlanmıştır (Kımk, 2013: 2). Olumsuzluk bildiren bir duygu olan nefret, bünyesinde incitici, saldırgan, yaralayıcı, fiziki, psikolojik ve sembolik şiddete yol açma riski taşıyan potansiyel durumlar barındırır (Yaşa ve Öksüz, 2020: 1386). Bir duygu olan nefretin ideolojik saikler ile şekillenmesi durumunda bireyler kendilerini ve diğerlerini ideolojik bağlamda sınıflandırmaya başlar. Bu durumun neticesinde nefret duygusu artık önyargı, ötekileştirme, ayrımcılık veya nefret söylemi gibi durumların ortaya çıkmasına sebep olur (Çayır, 2010: 48). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 1997 tarihli tavsiye kararında nefret söylemini

İrkçi nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimi şeklinde tanımlamıştır (Council of Europe, 1997: 107). Nefret söylemi genellikle bir adım sonra nefret suçuna dönüşebilir. Nefret suçlarını diğer suçlardan ayıran en önemli husus, bu suçların diğer suçlardan farklı olarak bir önyargı doğrultusunda işlenmiş olmasıdır. Bir kişinin malına zarar verilmesinde, evinin ya da arabasının kundaklanmasında, bir kişiye sözlü ya fiziksel saldırıda bulunulmasında bir önyargı veya nefret mevcut ise o halde bu suç, nefret suçuna dönüşür. Örneğin mağdurun fiziksel görünüşünden, giyinişinden göçmen, siyah ya da eşcinsel oluşu tahmin edilmiş ve saldırı sırf bu nedenle yapılmış ise bu fiil nefret suçu kapsamında değerlendirilmelidir (Karan, 2013: 97). Baskın Oran (2012: 44), nefret söyleminin nefret suçuna giden sürecin çıkış noktası, nefret suçunun ön koşulu olduğunu belirtmiştir. 2007 yılındaki Hrant Dink cinayetinin Türkiye'de milat olduğunu, bu cinayetten sonra nefret suçlarının konuşulmaya başladığını belirten Giritli-İnceoğlu (2017: 26-75) da nefret söyleminin nefret suçunun önünü açtığını, onu teşvik ettiğini belirtmiş ve medyada kullanılan nefret dolu tehlikeli dilin nefret suçlarına yol açtığını öne sürmüştür. Bu bağlamda Giritli-İnceoğlu spor mediasındaki “Yedin mi Türk'ün Lokumunu Hırbo İngiliz”, ya da “Kürt Kaçakçılar Bombalandı” gibi haberlerin tehlike olduğunu ayrıca CHP'li milletvekili Şafak Pavey'e yönelik “Hem özürlü, hem CHP'li” gibi yazıların toplumdaki gerilimi artırdığını ve nefret suçlarının önünü açabileceğini ifade etmiştir.

Medyada ötekine dair nefret dolu söylemler, nefret suçlarının önünü açar ve failer (çoğu zaman) bireysel olarak tanımadıkları kişilere sırf bu nefret duygusunun etkisiyle saldırıda bulunur. Pek çok örneği bulunan bu saldırılardan en önemlilerinden birisi, 19 Ocak 2007 tarihindeki Hrant Dink cinayetidir. Hem Türkçe, hem Ermenice yayın yapan *Agos* gazetesinin genel yayın yönetmeni olan Dink'in medyada hedef alınmasıyla başlayan ve katledilmesiyle biten sürecin tohumlarının aslında 2004 yılında atıldığı söylenebilir. *Agos*'un Sabiha Gökçen'in aslında yetim bir Ermeni çocuğu olduğu iddiasının *Hürriyet* gazetesinin sayfalarına taşınmasının ardından Hrant Dink'i hedef alan yazılar, yorumlar yapılmış, Dink emperyalizmin maşası, Türkiye'yi bölmeye çalışan bir ajan olmakla itham edilmeye başlanmıştır. Ardından Dink'e Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesi uyarınca dava

açılmış, Dink'e yöneltilen hakaretlerin dozu giderek artmış ve nihayetinde Dink'i katleden Ogün Samast, Dink'i kişisel olarak tanımadığını fakat medyadan onun bir *hain* olduğunu öğrendiğini ifade etmiştir (Doğanay: 2018: 7-10). Nefret suçuna yol açan nefret söyleminin tartışılması büyük oranda 2007 yılındaki Dink Cinayeti sonrasında başlamış olsa da Cumhuriyet dönemindeki ilk nefret suçu bu değildir. Daha önce 6-7 Eylül 1955 tarihlerinde de azınlıklara karşı sırf Rum kimliklerinden dolayı toplu bir nefret suçu işlenmiştir. 6 Eylül 1955 günü saat 13 civarında devlet radyosu, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu eve bombalı bir saldırı olduğunu duyurmuş, ardından *İstanbul Ekspres* gazetesi bu haberi iki ayrı baskı yapmış, zaten Kıbrıs Meselesi yüzünden gergin olan toplumda haber ışık hızıyla yayılmıştır. Kısa süre içinde çeşitli öğrenci birlikleri ve *Kıbrıs Türktür Cemiyeti* Taksim Meydanı'nda bir protesto mitingi düzenlemişler, bu mitingden ayrılan bazı gruplar İstiklal Caddesi üzerinde bulunan ve gayrimüslimlere ait olan işyerlerinin camlarını kırmaya başlamıştır. Ardından tahribat diğer bölgelere de sıçramış ve Beyoğlu, Kurtuluş, Şişli, Nişantaşı, Eminönü, Fatih, Eyüp, Bakırköy, Yeşilköy, Ortaköy, Arnavutköy, Bebek gibi semtlerdeki çoğunlukla Rumlara ait ev, işyerleri, okullar, kiliseler ve mezarlıklar saldırıya uğramıştır (Güven, 2005: 25).

Görüldüğü üzere hem dünyada hem Türkiye'de çoğunluktan farklı olan bireyler sıklıkla ötekileştirilmeye, nefret söylemine hatta nefret suçuna maruz kalmaktadır. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında Karaman'da milliyetçi-muhafazakâr olmadığı için bu durumlarla yüz yüze kalanlarla yapılan mülakatlar ele alınacaktır.

4. KARAMAN'DA ÖTEKİ OLMAK

Araştırma evrenini, Karaman'da yaşayan ve il nüfusunun çoğunluğunu oluşturan milliyetçi muhafazakâr yapıdan farklı siyasi tercihlere ve yaşam tarzına sahip bireyler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde; gönüllü olan katılımcıların Karaman'da ikamet etmek ya da geçmişte belli bir süre Karaman'da ikamet etmiş olmak ve kendini milliyetçi-muhafazakâr olarak tanımlamamak gibi kriterlere sahip olması temel alınmıştır. Çalışmacıya esneklik sağlaması, katılımcılardan hassas konularda bilgi almayı kolaylaştırması, anlaşılmayan soruların detaylıca anlatılması gibi avantajları nedeniyle (Kumar, 2011: 144, 150) araştırmada yarı-yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği sayesinde önceden hazırlanmış soruların sorulma sırası görüşmenin akışına göre değiştirilebilir, kimi soruların sorulmasına gerek kalmayabilir veya farklı sorular ile daha detaylı bilgi alınabilir (Mil, 2007: 8). Açık uçlu sorular katılımcıların spesifik ve derinlemesine cevaplar vermesini sağlar (Creswell, 2020: 281). Bu araştırma da katılımcıların ötekileştirilme tecrübelerine detaylı olarak ışık tutmayı hedeflediği için çalışmada yarı-yapılandırılmış mülakat tekniğinin kullanılması benimsenmiştir.

Çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılara kişisel bağlantılar ve kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Kartopu örneklem genellikle birbirileri ile bağlantılı kişi ya da örgütler üzerinde çalışırken kullanılır. Teknik ismini küçük bir şekilde başlayıp gittikçe büyüyen kartopu analojisinden almıştır (Neuman, 2014: 324, 325). Çalışmada da öncelikle birebir tanınan katılımcılar ile görüşmeler yapılmış, ardından bu katılımcıların bazıları başka katılımcılara yönlendirme yapmış ve bu sayede görüşme ağı genişletilmiştir. Yönlendiren katılımcıya duydukları güven sayesinde çalışmaya dâhil edilen yeni katılımcılar da detaylı ve samimi açıklamalarda bulunmuştur.

Çalışmanın kapsamına ve ölçütlerine uygun olan 8 kadın 17 erkek olmak üzere toplam 25 katılımcı ile görüşülmüştür. Bu kişilerin yaşları 25 ile 67 arasında değişmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyi ağırlıklı olarak lisans ve lisansüstü olmakla birlikte az sayıda ortaokul ve lise mezunu bulunmaktadır. Çalışmaya dâhil edilen katılımcılar akademisyenlik, öğretmenlik, mühendislik, avukatlık gibi mesleklere mensupken bazı katılımcıların da emekli olduğu görülmüştür. Çalışma

kapsamında 11 KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu) üyesi/yöneticisi, 8 CHP üyesi/yöneticisi, 4 Yeşil Sol Parti (YSP) üyesi/yöneticisi, ile görüşülmüştür. Bunlara ek olarak herhangi bir parti, dernek veya sendikaya üye olmayıp kendini kesinlikle milliyetçi-muhafazakâr olarak tanımlamayan 2 kişiyle mülakat yapılmıştır. Ayrıca katılımcılara Karaman'da kaç yıldır ikamet ettikleri sorulmuş, bir kişi hariç tüm katılımcıların 10 ila 69 yıldır Karaman'da ikamet ettiği görülmüştür. Çalışmanın bir taşra ilinde yapılmış olması ve örneklemin toplumun küçük bir kesiminden oluşmasından dolayı katılımcıların kimliğinin ortaya çıkmasının engellenmesi amacıyla katılımcıların yaşları ve Karaman'da ikamet ettikleri yıllar aralık olarak verilmiştir. Katılımcılar ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Katılımcıların Genel Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş Aralığı	Eğitim Düzeyi	Meslek	Bağlı Bulunulan Örgüt	Siyasi Görev	Karaman'da İkamet Edilen Yıl
K1	E	50-59	Lisans	Öğretmen	KESK	Üye	50-59 Yıl
K2	K	40-49	Lisans	Öğretmen	KESK	Üye	40-49 Yıl
K3	K	30-39	Doktora	Akademisyen	KESK	Üye	10-19 Yıl
K4	E	60-69	Lisans	E. Öğretmen	KESK	Üye	60-69 Yıl
K5	E	30-39	Lisans	Özel Sektör	KESK	Üye	10-19 Yıl
K6	K	30-39	Doktora	Akademisyen	KESK	Üye	10-19 Yıl
K7	E	20-29	Y. Lisans	Akademisyen	-	-	0-9 Yıl
K8	E	30-39	Doktora	Akademisyen	-	-	10-19 Yıl
K9	K	30-39	Y. Lisans	Akademisyen	KESK	Üye	10-19 Yıl
K10	E	30-39	Doktora	Akademisyen	KESK	Üye	10-19 Yıl
K11	K	30-39	Doktora	Akademisyen	KESK	İl Yönetimi	10-19 Yıl
K12	K	50-59	Lisans	Öğretmen	KESK	Üye	30-39 Yıl
K13	E	60-69	Lisans	E. Öğretmen	CHP	Üye	60-69 Yıl
K14	E	60-69	Lise	E. İşçi	CHP	İl Yönetimi	40-49 Yıl
K15	K	60-69	Lisans	E. Öğretmen	CHP	İl Yönetimi	60-69 Yıl
K16	E	20-29	Lise	Üni. Öğrenci	CHP	İl Yönetimi	20-29 Yıl
K17	E	50-59	Lisans	Öğretmen	KESK	Üye	50-59 Yıl
K18	E	60-69	Lise	E. İşçi	YSP	İl Yönetimi	60-69 Yıl
K19	E	60-69	Lise	E. İşçi	YSP	İl Yönetimi	60-69 Yıl
K20	E	60-69	Ortaokul	E. Bahçıvan	YSP	Üye	60-69 Yıl
K21	E	60-69	Lise	E. İşçi	YSP	Üye	60-69 Yıl
K22	E	60-69	Lisans	Müteahhit	CHP	Üye	60-69 Yıl
K23	E	30-35	Lisans	Avukat	CHP	İlçe Yönetimi	30-35 Yıl
K24	E	50-59	Lisans	Mühendis	CHP	İl Yönetimi	50-59 Yıl
K25	K	60-69	Ortaokul	E. İşçi	CHP	Üye	60-69 Yıl

Mülakat soruları alanla ilgili literatür taranarak oluşturulmuştur (Bogart ve Dunn, 2019; Çayır, 2010; Göregenli, 2013; Kalliomäki ve Aziza, 2015; Karan, 2013; Langgârd, 1998; Levine ve Leonard, 1984; Meşe, 2019). Toplam 17 maddeden oluşan görüşme soruları üç bölümden oluşmuştur (Kişisel Bilgiler, Siyasi Bilgiler, Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler). *Kişisel Bilgiler* başlığı altında katılımcıya yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, eğitim düzeyi ve mesleği sorulduktan Karaman'da ikamet ettiği yıl sayısı sorulmuştur. Ardından *Siyasi Bilgiler* başlığı altında ilk olarak katılımcılara kendilerini siyasi yelpazede konumlandıkları yer sorulmuştur. Daha sonra katılımcıların kendilerini hangi siyasi parti, örgüt veya derneğe yakın buldukları ya da üye oldukları bir siyasi parti, örgüt veya dernek olup olmadığı sorulmuştur. Herhangi bir örgüte üyeliği bulunan katılımcılara bu örgütlerde bir yöneticilik görevi olup olmadığı sorulmuştur. Görüşmenin *Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler* başlıklı son kısmında katılımcılardan siyasi kimliklerinin oluşum sürecinden bahsetmeleri istendikten sonra siyasi tercihlerinden ötürü ötekileştirilmeye uğrayıp uğramadığı sorulmuştur. Ötekileştirilmeye uğrayan katılımcılardan bu tecrübelerini detaylı bir biçimde anlatmaları talep edilmiştir. Ardından bu durumdan ailelerinin veya yakınlarının da etkilenip etkilenmediği sorulmuştur. Daha sonra ötekileştirilme

tecrübelerinin Karaman'a mı özgü olduğu yoksa başka şehirlerde de benzer problemler yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Siyasi tercihlerinden dolayı ötekileştirilmeye uğrayan katılımcılara bu durumun kimden kaynaklandığı sorulmuştur (aile, akraba, komşu, iş hayatında amir, mesai arkadaşları, öğrenci velileri, komşular, esnaf vb). Ardından ötekileştirilme deneyimlerinin yoğunluğunun değişip değişmediği ve değişim varsa bu yoğunluğun artmasında ya da azalmasında spesifik bir dönüm noktasının bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Son olarak katılımcılara eklemek istedikleri bir hususun olup olmadığı sorulmuş ve görüşmeler sonlandırılmıştır. Soruların liste hali Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2. Görüşme Soruları

Soru Numarası	Soru Kategorisi	Sorular
1	Kişisel Bilgiler	Yaş Aralığı
2	Kişisel Bilgiler	Cinsiyet
3	Kişisel Bilgiler	Doğum Yeri
4	Kişisel Bilgiler	Eğitim Düzeyi
5	Kişisel Bilgiler	Meslek
6	Kişisel Bilgiler	Karaman ilinde ikamet edilen yıl sayısı
7	Siyasi Bilgiler	Kendinizi tanımladığınız siyasi görüş nedir?
8	Siyasi Bilgiler	Üyesi ya da sempatanı olduğunuz siyasi parti, örgüt, dernek hangisidir?
9	Siyasi Bilgiler	Siyasi bir göreviniz var mıdır?
10	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Siyasi kimliğinizi oluşturma sürecinizden bahsedilebilir misiniz?
11	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Siyasi tercihlerinizden dolayı bir ötekileştirilme durumu yaşadınız mı?
12	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Siyasi tercihlerinizden dolayı yaşadığınız ötekileştirilme durumu/durumları hakkında bilgi verebilir misiniz?
13	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Söz konusu ötekileştirilme durumundan sadece siz mi etkilendiniz, aileniz ya da diğer yakınlarınız etkilendiniz mi?
14	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Söz konusu ötekileştirilme durumunu sadece Karaman'da mı yaşadınız başka bir ilde de benzer bir durum yaşadınız mı?
15	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Söz konusu ötekileştirilme durumunun kaynağı kimdi (aile, iş hayatında amir, mesai arkadaşları, öğrenci velileri, komşular, esnaf vs)?
16	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Söz konusu ötekileştirilme durumunun yoğunluğunda bir değişim oldu mu? Olduysa bu yoğunluğun artmasında ya da azalmasında bir dönüm noktası var mıdır?
17	Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler	Eklemek isteyeceğiniz başka hususlar var mıdır?

Mülakatlar için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 29/11/2022 tarih ve 2022/234 sayılı Etik Kurul Raporu alınmıştır. Görüşmeler 16 Aralık 2022 ile 23 Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin başında -eğer daha önceden bir tanışıklık bulunmuyorsa- araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın konusu, amacı, gönüllük esasına dayandığı ve edinilen bilgilerin araştırma dışında kullanılmayacağı hakkında bilgi verilerek, görüşme için izinleri alınmış ve güven ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Görüşmeler katılımcıların uygun oldukları zamanlar belirlenerek önceden alınan randevular ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların tamamı Karaman'da yaşamaktadır. Görüşmelerin altısı araştırmacının evinde üçü katılımcıların evlerinde, beşi katılımcıların iş yerinde, on bir tanesi ise dernek/parti/sendika binasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin en kısası 18 dakika, en uzununu ise 79 dakika sürmüştür. Araştırmanın güvenilirliğini ve söylenenlerin vurgusunu artırmak için blok alıntılara sıkça yer verilmiştir.

Mülakatlar esnasında en sık rastlanılan problemlerden birisinin kadınlar hakkındaki ön yargı olduğu görülmüştür. Kadın katılımcılar sıklıkla giyimlerinden ötürü bir ötekileştirilmeye uğradıklarını belirtmişler, ayrıca bekâr bir kadın olmanın zorluklarını dile getirmişlerdir. Örneğin (K2):

Şimdi ki okulda başı açık kimse yok, bir tek ben varım ve tek Eğitim-Sen üyesi benim. Bu okulda göreve ilk başladığımda bir önyargı, bir uzak durma vardı bana karşı, bakışlarından hissediyordum. Kadın olunca da ayrı bir ötekileştirilme ile karşı karşıyasın. Giyim, kuşam konusunda açık-kapalı diye sınıflanıyorsun hemen. Kadının namusu eşarpta gizlidir mantığı oluştu son yıllarda, hükümet oluşturdu bunu da. Yani başın açıksa bir önyargı oluyor sana karşı. Bu önyargıyı kırmak da çok zor oluyor. Ama okulda zamanla beni tanımaya başladıkça rahatladılar, zamanla kıyafetimi görmemeye başladılar. Yine de bekâr bir kadın olmak zor, evlilik bir zırh.

Başka bir kadın katılımcı da benzer duruma vurgu yapmıştır (K3):

Her konuda oldu ötekileştirme. Mesela saç rengim mor diye oldu, kadınıym diye, bekarım diye, farklı bir siyasi görüşüm var diye... Zamanla takip edildiğimi de hissettim, saçımı sarıya boyattım, gündem oldu, çok kısa giymesem de etek boyuma dikkat ediyorlar. Tüm bunların dışında sol görüşlü olmanız, onların kafalarında yarattığı kadın figürünün dışında bir kadın olmanız pek çok şeye yol açıyor, cinsel tacize varacak mesajlara kadar... Ama evlenince toplum beni kabul etmeye başladı. Evlenince tacizler de bitti tabii. Evlenince erkeklerin gözünde seviye atlıyorsun resmen.

K6 da evlendikten sonra toplumun kendisine bakışının değiştiğini belirten bir diğer katılımcı olmuştur (K6):

Sırf kadınıym diye, Egeli ve başı açık bir kadınıym diye pek çok kez sıkıntı yaşadım. Bu Egeli, bu kız rahattır, bununla flört ederiz mantığı var erkeklerde. Gerçi artık pek yaşamıyorum, evlendikten sonra azaldı, kendi arabamızla okula gelip gidince eskisi gibi maruz kalmıyorum. Eskiden toplu taşımada sıklıkla uzun süreli bakışlara maruz kalıyordum. Özel taşıt büyük avantaj, eskiden dolmuşta, otobüste erkekler yanıma oturmazdı. Elbise giydiğimde ki toplu taşımaya elbise ile binmemeye çalışırdım, bir iki sefer binmişimdir en fazla sonra bakışları üzerimde toplayınca vazgeçtim. Şimdi bile okula gelirken giyeceğim şeye dikkat ediyorum, uzunluğu, kısıklığı, göğüs dekoltesi falan. Yani memlekette giyeceğim kıyafetler burada giyeceğim kıyafetler diye ayrı ayrı giysilerim var, burada daha kapalı giyiniyorum. Çok ciddi bir gardırop ayrımım var. Ama bu sadece erkeklerden de kaynaklanmıyor biz de bu durumu kanıksadık sanki. Geçen gün başka fakülteden bir arkadaşım kısa şort giymiş, Valla bravo, ben giyemem böyle dedim.

Kıyafetten dolayı problem yaşayan ve gardırop ayrımı yoluna giden ve ayrıca evlendikten sonra tacizlerin azaldığını belirten başka bir kadın katılımcı daha olmuştur (K9):

Deniz kenarındaki büyük bir şehirden küçük bir taşra kentine geldim. İlk geldiğimde insanların pervasızca bakışlarından şok oldum. Tek başına bir kadın olarak çarşıya indiğimde babam yaşındaki adamların mide bulandırıcı bakışlarına maruz kaldım. Sonrasında kendimce önlemler almaya başladım. Aslında kıyafetlerim çok açık değildi ama

buraya uygun olsun diye farklı kıyafetler aldım, daha kapalı kıyafetlerimin olduğu bir dolap yaptım. Bir kısım buraya ait, bir kısım diğer şehir. İkisi arasında yine de çok büyük fark var. Orada giydiğimi burada giyemiyorum. Ben bu şehirde çalışmaya başlamadan önce benim bir arkadaşım burada çalışmaya başlamıştı. Bir gün bulduğumuzda bana Kırmızı oje sürmeyi çok özledim dedi ve ağlamaya başladı. Ben de çok şaşırılmışım çok anlamsız gelmişti, İstiyorsan sür demiştim ama kısa bir süre sonra ben de bu şehirde yaşamaya başlayınca ne demek istediğini çok iyi anladım. Kırmızı oje ve ruj bu şehir için çok büyük bir cesaretmiş. Dünya güzeli olmana gerek yok, dışarıdan gelen, başı açık biri olduğun için hep bakılıyor, tanıdığın erkekler bir süre sonra flört etmeye hatta taciz etmeye çalışıyor. Dönüm noktası olarak evlenme, hatta nişan diyebilirim. Evlenme resmen bir zırh gibi, o Kırmızı oje sürmek istiyorum diyen arkadaşım da sırf bu yüzden çocukluk arkadaşıyla evlendi. Bana Eğer başka bir şehirde olsaydık, evlenmezdim bile dedi. Eskiden samimi olduğum erkek arkadaşlara rica ederdim, Çarşıya gelip, bakışlara engel olur musun? diye. Çünkü yanında erkek varsa çoğu zaman bakmıyorlar. Dediğim gibi evlenince çok rahatladım ama evlenmeden önce çok ciddi bir namus bekleliği vardı.

Taşrada kadın olmanın beraberinde getirdiği sorunların yanı sıra görüşmelerde en çok öne çıkan ötekileştirilmelerden birisi de HDP'li (Halkların Demokratik Partisi) hatta PKK'lı (Kürtçe: Partiya Karkerên Kurdistanê; Türkçe: Kürdistan İşçi Partisi) olmak ile suçlanmak olmuştur. Örneğin (K3):

Aslında HDP'li değilim ama burada solcu deyince hemen HDP'li muamelesi yapıyorlar. Hatta benim başkan yardımcısı olduğum bir dernek hakkında Bizim PKK sempaticisi dernek ile işimiz olmaz lafi çıkartılıyor. Tabii burada beni kast ediyorlar. Sonra öğrencilerle gidilen bir piknikte benim öğrencilere zorla Kürtçe şarkı söylediğim iddia ediliyor. Yine o piknikte Teröristler, bizim şehidimizdir! dediğim ortaya atılmış. Zaten insanlar, eşimin Kürt olduğunu öğrendiklerinde de bozuluyorlar, hissedebiliyorsun.

Kimi zaman Diyarbakırlı olmak da terörist yaftası yemek için yeterli olmuştur (K5):

Şiveni duyunca bir önyargı oluşuyor insanlarda. Geçenlerde birisi nereli olduğumu sordu ve Güneydoğulu olduğumu söylediğimde Sen terörist misin? diye sordu. Şehirlerarası yolculuklarda kimi zaman sıkıntı oluyor. Geçenlerde 21 plaka ile kaç kez durdurulduk, kimlik taraması yapıldı, ama aynı yolu iki gün sonra 70 plaka ile gidince bir kez bile durdurulmadık.

Başka bir katılımcı da Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden gelen öğretmenlerin neredeyse toplu saldırıya maruz kalacağını belirtmiştir (K12):

Doğu ve Güneydoğu'daki sendikamızın üyesi öğretmenleri buraya toplu bir şekilde sürgüne yollamışlardı. Öğretmenevinde kalıyorlardı, ülkücülerin bir baskın düzenleyeceği söylentisini duymuştuk, polise bizzat gidip Bakın bu arkadaşlar sırf Kürt diye Öğretmenevine bir

baskın yapacaklarmış, ikinci bir Madımak Katliamı olur, aman dikkat edin dedim. Onlar da sağ olsunlar anında tedbir almışlardı da bir sıkıntı yaşamadık.

Bir diğer katılımcı da sıklıkla PKK'lı damgası yediğini dile getirmiştir (K20):

PKK'lı dediler bir de. Çok dediler bunlar PKK'lı diye.

Başka bir katılımcı da PKK destekçiliğine ek olarak FETÖ'cü olmakla da suçlandıklarını ifade etmiştir (K16):

Bize bir gün PKK'lı diyorlar, öteki gün FETÖ'cü diyorlar.

Katılımcıların önemli bir bölümü de din ve inanç ile ilgili konularda ötekileştirilme yaşadıklarını belirtmiştir. Örneğin (K3):

Pek çok kez K3 ben seni çok seviyorum ama ne zaman dindar bir kız olacaksın? Senin cehennemde yanmanı istemiyorum gibi şeyler duydum. Artık dini konularda pek konuşmuyorum, yoruldum çünkü, Evet, doğru, he, he deyip geçiyorum.

Seçim çalışmaları için bir köyü ziyaret eden CHP yöneticisi de ilginç bir durumla karşılaşmıştır (K24):

Bir gün dağ köylerinden birine gittik. Zaten oralarda çok sıkıntı çekiyoruz tarikatlar bu köylerde çok etkili, bizi hep dinsiz olarak görürler. Köye girerken oradaki tek üyemiz koşa koşa yanımıza geldi Benim üyeliği silin, Hacca gideceğim ben. Kahvede CHP üyeliği olursa hacılığın kabul olmaz dediler dedi. Ne kadar uğraşsak da ikna edemedik köydeki tek üyemizi de o şekilde kaybettik. Başka bir durumu da parti binasını büyütmeye çalışırken yaşadık. İl Başkanlığının bitişiğindeki dükkanı satın alıp Gençlik Kollarına vermek istemiştik, dükkan sahibi, Ben CHP'ye dükkanı satarsam cehennemlik olurum dedi ve dükkanı alamadık.

Ailesi müteahhit olan bir katılımcı ise dinsizlik suçlaması nedeniyle bir evin satışının iptal edildiğini ifade etmiştir (K23):

Bir aileye ev satmıştık. Adam 5 gün sonra geldi, yalvarıyor Bu evi geri alın diye. Başımıza ilk defa geldi böyle bir durum nedenini sorduğumuzda Eşim eve girmiyor, cemaat sohbetinde, o evi CHP'li müteahhit yapmış, o evde durulmaz, büyük günah demişler dedi. Adam çok zor durumda olunca satışı iptal etmek, evi geri almak zorunda kaldık.

Bir katılımcı da CHP Kadın Kolları üyesi olduğu gerekçesiyle komşuları tarafından dışlandığını dile getirmiştir (K25):

Apartmanda tüm kadınların katıldığı gün düzenleniyordu. Yakın olduğum komşuya beni neden davet etmediklerini sorduğumda, komşulardan birinin Sakın çağırmayın o dinsizi, günümüzün bereketini kaçırır dediğini ve diğer komşuların da ona katıldığını söyledi. Kendisi karşı çıktığında da başka bir komşunun Sen de onun evine girip

*çıkıyorsun, sakın yaptığı yemeği yeme, demlediği çayı içme, uzak dur
ondan boşver o dinsiz CHP'liyi dediğini söyledi.*

Başka bir katılımcı ise ateist olmasına rağmen kendisinin pek fazla ötekileştirme yaşamadığını fakat arkadaşlarının bazı sıkıntılar çektiğini belirtmiştir (K8):

*Bir gün küpe ve piercing kullanan erkek bir arkadaşım yolda kendisine
Allahsız, dinsiz diye laf atıldığını söyledi. Bir Ramazan ayında da kız
arkadaşlardan birisi kantinde yemek yerken ülkücüler gelmiş %99'u
Müslüman olan bir memlekette herkesin ortasında Ramazan'da yemek
yemeye utanmıyor musun? gibisinden bir şeyler demişler. Yani olaylar
hep etrafımda oldu, direkt maruz kalmadım ama hep duydum,
arkadaşlarıma oldu. Ateist olmama rağmen çok bir sıkıntı yaşamadım,
ama hep farklı olduğumu hissettim, çevreme tam aitlik hissedemedim.*

Ötekileştirilmeye maruz kalmakta Karamanlı olup olmamanın çok önemli bir kriter olduğu görülmüştür. Karamanlı olmayan katılımcılar daha fazla ötekileştirilmeye maruz kaldıklarını belirtirken özellikle Karamanlı erkek katılımcılar çok fazla ötekileştirilmeye maruz kalmadıklarını, ifade etmişlerdir. Örneğin (K1):

*Ben her yerde düşüncemi söylerim ama bizim bir sıkıntımız olmadı.
Buralı olmanın da etkisi galiba, çok çatışma olmadı.*

Karamanlı bir katılımcı da benzer ifadelerde bulunmuştur (K16):

*Biz buralı olunca çok sıkıntı olmuyor. Hatta bir gerginlik olduğunda
ülkücüler önce beni arıyor, ortamı yatıştırıyoruz bir şekilde. Ama
geçenlerde Adanalı bir arkadaşı dövmüşler sonrasında haberim oldu
benim.*

Uzun yıllardır sosyalist hareket içinde yer alan bir katılımcı da çevreden yoğun bir tepki almadığını belirtmiştir (K18):

*70'li yıllarda TİP'teydim (Türkiye İşçi Partisi), 80 sonrası
DİSK'teydim (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu), 90'lı
yıllarda ÖDP'nin (Özgürlük ve Dayanışma Partisi) kuruluşunda yer
aldım. Beni herkes bilir, eğer inançlı olursan dimdik durursan kimse laf
edemez. Öyle pek bir baskı, sıkıntı falan görmedim çevreden.*

Başka bir katılımcı da güçlü ve inançlı durmanın önemine işaret etmiş ve o da solcu olduğu için pek sıkıntı yaşamadığını vurgulamıştır (K22):

*Biz bir seçim çalışması yapardık en az 20 kişiyle gezerdik çarşıda
esnafı. Güçlü olunca, güçlü gözükünce etraftan laf atan olmazdı hiç.
Pısrık olmaman lazım, sağlam görünürsen kimse bir şey diyemez.*

Bir diğer katılımcı da küçük şehirlerde herkesin birbirini tanımasının kendisine fayda sağladığını belirtmiştir (K23):

*Karaman gibi küçük yerlerde aile önemli, bizim aileyi tüm esnaf tanır,
sever. O yüzden solcuyuz, CHP'liyiz diye bir baskı, dışlanma
yaşamadık biz.*

Karamanlı olan ya da Karaman'da uzun yıllardır ikamet eden solcuların pek fazla ötekileştirme yaşamamasına karşılık, Karamanlı olmayanlar, özellikle de kadınlar dışarıdan biri olmanın pek çok sorunu beraberinde getirdiğini öne sürmüşlerdir. Örneğin (K9):

Benim arkamdan sahilde yaşamış farklı bir insan dediklerini duydum.

Başka bir katılımcı da Egeli olmasının pek çok kez önüne çıktığını ifade etmiştir (K11):

Bana kaç kişi Çok kibarsın, Egeli misin? diye sordu. Kimi zaman arkadaşlar bile şakayla karışık İçimizdeki İrlandalı diyor, hem Egeliyim hem de solcuyum diye. Zaten İç Anadolu'da Egeli bekâr kadın olmak çok zor. İlk geldiğimde ev tutarken çok sıkıntı çektim. Bir ev sahibiyse telefonda konuşurken nereli olduğumu sordu, Egeli olduğumu söyleyince hiçbir şey demeden telefonu yüzüme kapattı.

Bir katılımcı daha Egeli olmanın insanların gözünde bir önyargı yarattığını belirtmiştir (K6):

Bekâr olduğum dönemlerde Egeli olduğumu öğrenen erkeklerin davranışları hemen değişiyordu. Hemen flört etmeye çalışıyorlardı, onların gözünde Egeli isen çok rahatsındır ve herkesle flört etmeye hazırsındır.

Mülakatlar esnasında katılımcılara yöneltilen sorulardan birisi de ötekileştirmenin kaynağı olmuştur. Görüşmeler sonucunda en çok öne çıkan ötekileştirme kaynağının iş arkadaşları ve amirler olduğu gözlemlenmiştir (K3):

Bir gün idarecimiz arkadaşlarımı çağırıp K3 sizi etkilemeye çalışıyormuş, dünya görüşünüzü değiştirmeye çalışıyormuş, doğru mu? gibi sorular sormuş.

Bir katılımcı da görevde yükselme konusunda ötekileştirilmeye uğradığını belirtmiştir (K4):

Siyasi kimliğin nedeniyle görevde yükselmede hep sıkıntım oldu. Müdürlük sınavlarında kaç kez yazılı sınavda il birincisi oldum ama bir türlü okul müdürü olarak atamam olmadı, onun da nedeni siyasi olarak iktidardan farklı bir konumda olmam, muhalif olmam. Şimdi de baksan koca ilde bir tane Eğitim-Sen'li müdür yok. Hiçbiri mi becerikli değil, bütün becerikliler sizde mi? Bırak müdür yapmayı, artık muhalif hizmetlileri bile uzak okullara sürmeye çalışıyorlar.

Diğer bir katılımcı da bir eylem sonrasında idarecisi tarafından uyarıldığını ifade etmiştir (K9):

Berkin Elvan eyleminden sonra şöyle bir şey yaşadım. Zaten burada eylemler öğle arası on dakika falan oluyor. Neyse eyleme gittik, ertesi gün idarecilerden birisi beni ve iki arkadaşımı çağırdı, polisler eyleme gidenleri idareye bildirmiş. İdarecimiz de tatlı sert bir üslupla Polisler geldi, çok üzülüm, akademisyen dediğin siyasete karışmamalı, eyleme gitmek akademisyene hiç yakışmaz gibi şeyler söyledi. Ben de Siz beni tanıyamadınız mı kaç senedir? diye ona sitem ettim, eylemin kötü bir şey olmadığını söyleyip bir dahaki eylemlere onu da davet ettim.

Başka bir katılımcı da aynı tecrübeyi benzer şekillerde dile getirmiştir (K11):

Bir gün Berkin Elvan eyleminden sonra idarecimiz çağırıp Dikkatli olun gibisinden babacan bir tavırla uyarıyordu. Herhalde burada sayımız az diye bir tehlike olarak görmüyorlar. Ama son birkaç senedir yıllık izin aldığımızda Eylemlere gitme, medyada görünme diye tembihleniyorum.

Geçmişte belediyeden çıkartılan bir işçi de hem iş arkadaşları hem de amirleri tarafından ötekileştirilmeye maruz kaldığını belirtmiştir (K18):

Fabrikada çalışırken de sıkıntı oluyordu, sonra belediyeye geçtim orda da sıkıntı oldu. Amirlerden en ufak bir baskı gelince arkadaşlar saf değiştiriyordu, ispiyona, ihbara başlıyordu. Zaten en sonunda belediyede sol örgütlenme yapıyoruz diye bizi belediyeden çıkarttılar.

Geçmişte belediyede çalışan bir işçi de siyasi görüşleri nedeniyle benzer bir sonuçla karşılaşmıştır (K21):

SHP (Sosyal Demokrat Halkçı Parti) döneminde belediyeye girdim. Türk-İş'e karşı DİSK'te örgütlenmeye çalıştık. Belediye MHP'ye geçince yeni başkan tüm işçileri topladı Herkes benim baktığım yöne bakacak, aksi yöne bakmanı belediyede barındırmam dedi. Biz bu duruma karşı çıktık, bir hafta sonra bizi işten çıkarttılar.

Emekli işçi olan bir katılımcı da çalıştığı dönemde Refah Partili (RP) olan şefi tarafından sıklıkla baskıya maruz kaldığını belirtmiştir (K25):

O zamanlar iş yerinde başı açık tek kadın bendim, lafımı da hiç esirgemezdim, sağcılarla tartışırdım, Atatürk'ten bahsederdim falan. Bizim şef de koyu Refahlı. Adam her hareketimi takip ederdi. Kimsenin sigara molasına karışmazken ben sigara içmeye gidip dönünce hemen nerede olduğumu sorardı. Diğerleri işe yarım saat geç gelince bir şey demezdi ben birkaç sefer karlı günlerde beş dakika geciktim diye laf sokardı.

Akademisyen olan bir katılımcı da çalıştığı konular nedeniyle çeşitli uyarılar aldığını belirtmiştir (K10):

Akademik olarak çalıştığım konular bile sıkıntı oluyor son zamanlarda. Uyarılıyorum, bana öteki olduğum hissettiriliyor. Mesela Ankara'dan bir tane hoca bana mail attı, Seni daha büyük üniversitelerde görmek isteriz, ama paylaşımlarına, yazdıklarına, çizdiklerine dikkat et diye. Senin iyiliğini düşünüyormuş gibi gözüküyor ama bayağı uyarıyor yani. Ya da göreve ilk başladığımda eski idarecilerden birisi çalışma alanımı sordu, Sendikacılık çalışıyorum dediğimde Başka konu mu bulamadın çalışacak, boşver sendikacılığı dedi. Yani doktorayı bitirdim ama baktığımda siyasi görüşün, çalıştığın konular, üye olduğun sendika yüzünden akademik ilerlemenin, öğretim üyeliği kadrosu almanın önü kesiliyor. Özellikle son 2-3 senedir bayağı arttı bu durum. Mesela birkaç yer ile kadro için görüştüm, Seni çok isteriz ama LGBT ile ilgili bazı makalelerin var, dolayısıyla bizim elimizde değil, ama sen yukarılardan birilerini bulabilirsen öyle kadro açtıralım sana dediler.

İş arkadaşlarına ve amirlere ek olarak devlet görevlileri, kolluk kuvvetleri kaynaklı ötekileştirme yaşadıklarını ifade eden katılımcılar da olmuştur. Bazı katılımcılar 12 Eylül sonrasında işkence gördüklerini ifade etmişlerdir. Örneğin (K4):

12 Eylül sonrasında beni örgüt üyesi diye içeri aldılar. Erzurum'a götürdüler, işkenceyle karşıladılar. Gözler bağlı, İsim ver, örgütten isim ver diyorlar, Örgüt mörgüt yok diyorum ağzıma bir tas tuz basıyorlar. Koşullarda alt alta, üst üste kalıyoruz, duş izni 15 günde bir geliyor, zaten hepimiz bitlendik, 30 kişi kalıyoruz, herkes için tuvalet molası toplamda 5 dakika. Eğer 5 dakika bitiminde hala tuvaletteysen gardiyanlar seni ensenden tutup çıkartıyor, coplarla dövüyorlar. Öyle işte sürekli dayak, berbat yemekler derken 10 ay içeride kaldım.

Bir katılımcı da 12 Eylül sonrasında hem amirlerinden hem de okuluna gelen bir astsubaydan baskı gördüğünü belirtmiştir (K13):

Kimi zaman okul müdürü, kimi zaman İl Milli Eğitim Müdürleri sıkıntı çıkardı. O zaman Eğit-Sen vardı, yeni yeni örgütleniyorduk; eskiden maaşı elden alırdık, maaşımı almaya gittiğimde Dağın arkasındaki öğretmenleri örgütüyor musun? Seni Doğu'ya sürerim dikkatli ol! dedi bana. O aralar Pazartesi ve Cuma günleri sadece bizim okullara asker yolluyorlardı İstiklal Marşı söyletiyor muyuz, söyletmiyor muyuz diye. Bir keresinde bir astsubay okul çıkışı bana Seni istediğim yere sürerim, iktidar benim, ayağını denk al dedi.

Başka bir katılımcı da hem 12 Eylül öncesinde hem de 12 Eylül sonrasında ötekileştirilmeye uğradığı belirtmiştir (K15):

71, 72 yılında TÖS (Türkiye Öğretmenler Sendikası) Davası'nda yargılandım. 17 yaşındaydım 6 ay tutuklu kaldım Konya'da yattım. Ama herhangi bir işkence görmedim. 82 Anayasası Referandumu öncesinde Sıkıyönetim Komutanı beni çağırttı. Siz solcu arkadaşlarınızla Anayasaya Hayır çalışması mı yapıyorsunuz diye sordu. Ben de Benim 6 aylık çocuğum var, evden dışarı çıkamıyorum dedim. O da Yine de gözüm üstünüzde diye gözdağı verdi.

Bir diğer katılımcı da 12 Eylül sonrasında yurtdışına kaçmak zorunda kaldığını belirtmiştir (K19):

Darbe sonrasında Avrupa'ya geçmek zorunda kaldık. 15 farklı ülkede yaşadım. Dönmeye çalıştıkça sürekli bir şeyler çıktı ve 2006'da ancak dönebildik.

Görüşmelerde öne çıkan diğer bir ötekileştirme kaynağı da ülkücüler olmuştur. Örneğin (K20):

70'li yıllarda İç Anadolu'da solcu olmak çok zordu, çok sıkıntılar çektik. Bir akşam işçilere örgütlemeye toplantıya giderken ülkücüler yolumuza pusu kurmuşlar, bize en az on kişi saldırdı. Biz karşılık vermeye çalıştık o ara bunlar silah çıkardılar, ben vurulmuşum, bağırsağım parçalanmış. Beni Konya'ya sevk etmişler, morga kaldırmışlar, öldüm zannetmişler. Hatta solcu arkadaşlar K20'ler ölmez! diye yürüyüş yapmışlar Karaman'da. 75 gün sonra çıktım

hastaneden, sonra gene eylemlere, yürüyüşlere devam ettik. Sonra bir daha kurşunlandık, o zaman hemen yere yattım kurtuldum. 80 sonrasında da DEV-YOL (Devrimci Yol) Davasından 5 yıl hapis yattım.

Katılımcılar kimi zaman da sol hareket içinde çeşitli şekillerde ötekileştirilmeye uğradıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin (K10):

Ötekileştirmenin kaynağı kimi zaman da kendi arkadaşlarımız, mücadele arkadaşlarımız oldu. Mesela ihraç edilen çok samimi arkadaşlarım oldu, onların da bize Siz niye içeridesiniz, siz niye imza atmadınız, cesaret edemediniz? gibi şeyleri oldu. Karşına aldığı çoğunluktan başka yanında durduğu azınlığın da sana sırt çevirmesi çok acı bir şey. Duruşunu korursan karşıdaki sana zorluk çıkarıyor; duruşunu, motivasyonunu biraz düşürürsen bu sefer de yanındaki seni ötekileştiriyor, Sen kaydın, kaybettin, artık bizimle değilsin diyor, bu daha çok acıtıyor canını.

Başka bir katılımcı da benzer durumları tecrübe ettiğini belirtmiştir (K11):

Aslında bir ötekileştirme de sol hareket içinde oluyor. Solcu bir erkek arkadaşım Sen kızsın, Gezi Eylemlerine katılma, kendine çok dikkat et gibi korumacı bir yaklaşım sergilemişti, aslında kabul edilebilir bir şey değildi. Başka bir ötekileştirme ya da önyargı da Kürt Alevi arkadaşlardan hissettim, Egeliyim diye Beyaz Türk olarak görüyorlar, Aman siz ne gördünüz, ne yaşadınız? Biz Doğu'da neler görüyoruz gibi sözler çok duydum. Sendikada da başıma geldi kimi zaman. Aslında hiç dile getireceğim bir şey değil ama gittiğimde aralarında Kürtçe konuşmaya başlıyorlar, bir keresinde orada ihraç olan arkadaşlar vardı, onların duyacağı şekilde bana İhraç mısınız? diye sordular. İhraç olmadığımı söyleyince diğer arkadaşların hepsi dönüp baktı, ben de çok rahatsız hissettim o anda. İhraç edilmediğimi de bilen bir arkadaşta üstelik bu soruyu soran kişi.

Alevi olan bir katılımcı da CHP içinde ötekileştirilmeye maruz kaldığını öne sürmüştür (K14):

Parti içinde sanki sırf Aleviyim diye İl Yönetimine girdiğimi ima edenler oldu. Zaten işçi emeklisiyim, zengin değilim diye yönetimde yapamam diye düşünenler oldu.

Bir katılımcı da muhafazakâr olan aile ve akraba üyeleri tarafından ötekileştirilmeye uğradığını belirtmiştir (K7):

Bizde ötekileştirme akrabalar içinde oldu, kız kardeşime Başını kapat, örtün baskısı oldu. Sonra benim gururumu incitip, bana Neden sen izin veriyorsun, bunda senin de günahın var gibi şeyler dediler. Şu an 22 yaşında tesettüre girmedi, yani mücadeleyi kazandı diyebiliriz. Eşimin kapalı olmaması da biraz sıkıntı oldu aile içinde ilk başlarda. Eşin artık senin sorumluluğunda gibi şeyler söylediler. Bana da sık sık Artık namaza başla, günaha giriyorsun, yazık sana diyorlar.

Görüşmeler sonucunda esnaf, komşu ve etraftaki diğer vatandaşların da önemli bir ötekileştirme kaynağı olduğu ortaya çıkmıştır (K9):

Ötekileştirmelerin kaynağı olarak tüm halk diyebilirim. İdarecisinden tut, eğitilmiş, eğitimsiz, esnaf, dayılar, teyzeler, komşular hepsi rahatsız edici bir şekilde hep bakıyor. Yani dünya güzeli olmana gerek yok, dışarıdan gelen, başı açık biri olduğun için hep bakılıyor, tanıdığın erkekler bir süre sonra flört etmeye hatta taciz etmeye çalışıyor.

Bir katılımcı da velilerin kendisini şikâyet ettiğini belirtmiştir (K17):

Veliler, sınıfta siyasi propaganda yapıyor gerekçesi ile beni şikâyet etmişler, iki kez savcılığa ifade vermeye gittim ama bir şey çıkmadı.

Ötekileştirmenin yoğunluğunda dönüm noktası olarak 15 Temmuz 2016 ön plana atılmıştır. Katılımcılar darbe girişimi sonrasında baskının arttığını savunmuşlardır (K10):

2013 sonrası Gezi'den sonra bir baskı ortamı oluşmaya başlamıştı, 2016 sonrası iyice arttı. 2016 ile birlikte, ihraçlarla birlikte, baskının somutlaşmasını gördük, hayat alanı iyice kısıtlandı. 2016'ya kadar Onur Haftası, Taksim Yürüyüşü gibi şeylerden konuşabiliyorken son birkaç senedir Onur Yürüyüşleri ya da gökkuşağı hakkında dönen fırtınalara bakmak lazım. Yani son dönem siyasi görüş, etnisite, cinsel tercih kaynaklı ötekileştirmeler iç içe girmiş konumda, artık çok kompleks bir hal aldı diyebilirim.

Diğer bir katılımcı da benzer bir baskı artışından bahsetmiştir (K12):

Hem siyasal hem sendikal anlamda 15 Temmuz'dan sonra kimse sesini çıkaramaz oldu, herkese bir korku oturdu, Konuşursam, ses çıkarırsam beni de ihraç ederler mi? korkusu. İnsanların üzerinde büyük bir baskı oluştu. Kendi üzerimde bile bir korku hissettim o aralar.

Bir katılımcı da 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen ve 100'den fazla insanın yaşamını yitirdiği bombalı saldırının önemli bir dönüm noktası olduğunu belirtmiştir (K13):

Bir değişim, dönüşümden bahsedecek olursam, sanki eskiden daha çok eylem yapılıyordu, yapılıbiliyordu. Artık o ortam kalmadı. 10 Ekim de büyük bir travma oldu bizim kesimdeki herkesin üstünde. 10 Ekim'den sonra herkes içine kapandı sanki.

Başka bir katılımcı da 7 Haziran 2015 Seçimlerinden sonra ötekileştirilmenin arttığını savunmuştur (K5):

Bence 7 Haziran seçimlerinden sonra kolluk kuvvetlerinin tavırları değişti, daha çok kimlik sorar oldular, bir de tavırları daha düşmanca olmaya başladı, sert sert konuşmaya başladılar.

Olumsuz dönüm noktalarının yanı sıra bazı katılımcılar da olumlu dönüm noktalarına işaret etmiştir. Bunlardan en önemlisi kadın katılımcıların özellikle vurgu yaptığı evliliğdir. Evlendikten sonra hayatlarının bir nebze kolaylaştığını belirten katılımcılar evliliğin ardından yaşadıkları tacizlerin azaldığını belirtmiştir. Örneğin (K3):

Evlenince toplum beni kabul etmeye başladı. Evlenince tacizler de bitti tabii. Evlenince erkeklerin gözünde seviye atlıyorsun resmen.

Başka bir katılımcı da evlendikten sonra rahatladığını ifade etmiştir (K6):

Tacizler evlendikten sonra azaldı, kendi arabamızla okula gelip gidince eskisi gibi maruz kalmıyorum. Eskiden toplu taşımada sıklıkla uzun süreli bakışlara maruz kalıyordum.

Bir diğer katılımcı da evliliğin kendisi için önemli bir dönüm noktası olduğunu belirtmiştir (K9):

Evlenince çok rahatladım ama evlenmeden önce çok ciddi bir namus bekçiliği vardı.

Katılımcılara göre başka bir dönüm noktası da kente üniversite açılmasıdır. Bir katılımcı üniversiteden sonra ötekileştirmenin azaldığını öne sürmüştür (K12):

Bir artış azalıştan bahsedeceksek benim için, şehre üniversite açılması diyebiliriz. Üniversite açılınca pek çok ilden farklı farklı öğrenciler gelince, yerli insanlarda bir alışma süreci oldu, ötekileştirme sanki biraz azaldı üniversite ile birlikte.

Yapılan mülakatlar sonucunda katılımcıların çoğunluğu siyasi görüşlerinden, kılık kıyafetlerinden ya da yaşam tarzlarından dolayı çeşitli şekillerde ötekileştirilmeye uğradıklarını ifade etmişlerdir. Karamanlı olan erkek katılımcıların önemli bir kısmı ise pek fazla baskı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun tersi olarak ise Karamanlı olmayan kadın katılımcıların oldukça yoğun bir şekilde ötekileştirilmeye maruz kaldığı görülmüştür. Katılımcıların tecrübe ettiği ötekileştirilme başlıklarına bakıldığında giyim kuşam ve hayat tarzından dolayı yaşanan ayrımcılıklar öne çıkmıştır. Bu deneyimlere ek olarak katılımcılar dinsizlik, PKK'lılık, FETÖ'cülük gibi çeşitli yaftalar ile etiketlendiklerini belirtmişlerdir. Güncel ötekileştirilmenin yanı sıra geçmişte de ötekileştirilmeye maruz kalanlar olmuştur. Katılımcıların bir kısmı 12 Eylül döneminde gözaltı, tutuklanma ve işkence gibi tecrübeler yaşadıklarını bildirmişlerdir. Katılımcılar ötekileştirilme kaynağı olarak amirlerini, iş arkadaşlarını, komşularını ve sıradan vatandaşlarını göstermişlerdir. Kimi katılımcılar ise sol hareket içinde bazı dışlanmalara maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Ötekileştirilmenin yoğunluğuna dair dönüm noktası olarak katılımcıların bir kısmı 15 Temmuz'u, bir kısmı 10 Ekim'i örnek göstermiştir. Bazı katılımcılar ise evlilik ile beraber tacizlerin azaldığını belirtirken bir katılımcı da üniversitenin açılması sayesinde kente bir nebze de olsa hoşgörü ve özgürlük ikliminin geldiğini savunmuştur.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Taşrada ötekileştirilmenin araştırıldığı bu çalışmada öncelikle taşra kavramı ve taşrada yaşam ele alınmıştır. Coğrafi olarak merkezin dışında kalan taşra geniş anlamıyla ele alınmış ve merkezden farklı kültürel ve siyasi ortama da dikkat çekilmiştir. Daha sonra öteki ve ötekileştirme kavramı incelenmiştir. Ardından milliyetçi ve muhafazakâr bir taşra ili olan Karaman ilinde çoğunluktan farklı olan bireyler ile görüşmeler yapılmış ve yaşadıkları ötekileştirilme deneyimlerine ışık tutulmuştur. Bu mülakatlarda katılımcıların genel bilgileri alındıktan sonra Karaman'da ikamet ettikleri yıl sayısı sorulmuştur. Zira toplanan verilere bakıldığında Karamanlı olan ya da uzun yıllar Karaman'da yaşayan katılımcıların çok fazla ötekileştirilme yaşamadığı görülmüştür. Ardından katılımcılardan ötekileştirilme tecrübelerini detaylı olarak anlatması istenmiş, ötekileştirmenin kaynağı sorulmuştur. Daha sonra katılımcılara ötekileştirilmenin yoğunluğunda bir dönüm noktası olup olmadığını düşündükleri sorulmuştur. 25 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda şu temalar öne çıkmıştır:

Giyim tarzından dolayı ötekileştirilme

(Bekar) Kadın olmaktan dolayı ötekileştirilme

Karamanlı olmamaktan dolayı ötekileştirilme

Dinsizlik ile suçlanma

FETÖ'cü olmak ile suçlanma

PKK'lı olmak ile suçlanma

Ötekileştirilmenin kaynağı olarak genellikle şunlar ön plana çıkmıştır:

Amirler

İş arkadaşları

12 Eylül döneminde kolluk güçleri

Ülkücüler

Yerli halk

Diğer solcular

Ötekileştirilmenin yoğunluğunda dönüm noktası olarak şu başlıkların öne çıktığı görülmüştür:

15 Temmuz 2016 (Olumsuz)

10 Ekim 2015 (Olumsuz)

7 Haziran 2015 (Olumsuz)

Evlilik (Olumlu)

Kente üniversite açılması (Olumlu)

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında milliyetçi ve muhafazakâr seçmenin çoğunlukta olduğu bir taşra ili olan Karaman'da bu çoğunluktan farklı siyasi tercihe sahip olan bireylerin çeşitli ötekileştirilmeler ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Ötekileştirilmelerin önemli bir kısmı önyargıdan kaynaklanırken bir kısmı da merkezdeki siyasi gerginliğin ve kutuplaşmanın taşraya yansması olarak okunabilir. Önyargıdan doğan ötekileştirilmelerin karşılıklı samimiyetin artması ile azaldığı görülürken merkezdeki politik kutuplaşmanın azalmasının taşraya da huzur ve sakinlik getireceği söylenebilir. Zira milliyetçi ve muhafazakâr olmayanların *hain* olduğu öne süren söylem yaygınlaştıkça muhafazakâr tabanın da bunu sahiplendiği ve kendisi gibi olmayanları ötekileştirildiği görülmektedir. Bu çalışmanın tek bir il ile sınırlı olmasından dolayı tüm Türkiye'ye genellenebilir sonuçlara sahip olduğunun iddia edilmesi zordur. Yine de yapılan derinlemesine mülakatların bir taşra ilinde yaşayan solcu bireylerin çektiği sıkıntıları göstermesi açısından araştırmanın oldukça önemli olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bu çalışmanın taşrada yaşayan *ötekiler* hakkında yapılacak diğer çalışmalar için ufuk açıcı bir nitelik taşıdığı düşünülmektedir.

Etik Beyan

“Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği” başlıklı çalışmasının yazılması ve yayınlanması süreçlerinde Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına riayet edilmiş ve çalışma için elde edilen verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Çalışma için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 29/11/2022 tarih ve 2022/234 sayılı Etik Kurul Raporu alınmıştır.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmadaki yazar çalışmanın yazılmasından taslağın oluşturulmasına kadar tüm süreçlere katkı yapmış ve nihai halini okuyarak onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yapılan bu çalışma gerek bireysel gerekse kurumsal/örgütsel herhangi bir çıkar çatışmasına yol açmamıştır.

KAYNAKÇA

- Argın, Ş. (2018). Taşraya İçeriden Bakmak Mümkün Müdür?. T. Bora (Ed.), *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 271-296), İstanbul: İletişim Yayınları, 8. Baskı.
- Atamer, O. (2011). *Orhan Gencebay ve İbrahim Tatlıses Filmlerinde Merkez-Taşra İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aygündüz, F. (2007). "Anadolu ne Kadar Hoşgörülü?", *Milliyet, Pazar*, 14 Ekim.
- Bakırezer, G. ve Demirer, Y. (2009). Ak Parti'nin Sosyal Siyaseti, İ. Uzgel ve B. Duru (Ed.), *AKP Kitabı: Bir Dönüşümün Bilançosu* içinde (ss. 153-178), Ankara: Phoenix Yayınları.
- Bogart, K. R. ve Dunn, D. S. (2019). Ableism Special Issue Introduction. *Journal of Social Issues*, 75(3), 650-664.
- Bora, T. (2018). Taşralaşan ve Taşrasını Kaybeden Türkiye, T. Bora (Ed.), *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 37-65), İstanbul: İletişim Yayınları, 8. Baskı.
- Bora, T. ve Can, K. (2009). *Devlet, Ocak, Dergah: 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*, İstanbul: İletişim Yayınları, 9. Baskı.
- Bulut, S. (2009). 27 Mayıs 1960'tan Günümüze Paylaşılmayan Demokrat Parti Mirası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009 (19), 73-90.
- Büke, B. (2021). Engelli Bireylerin Kendilerine Yönelik Ayrımcı ve Mikro Saldırgan Uygulamaları İfade Etmeleri: Twitter'daki #Engellenmekİstemiyoruz ve #SağlamcılarDışarı Etiketleri. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(2), 164-190.
- Can, İ. (2016), Merkez-Çevre Düalizmi Bağlamında Taşranın Onto-Politik Doğası Üzerine Çıkarımlar, *SEFAD*, 2016 (36), 531-556.
- Council of Europe. (1997). *Recommendation no. R (97) 20 of the Committee of Ministers to Member States on "Hate Speech"*, Strasbourg: Council of Europe.
- Creswell, J. W. (2020). *Eğitim Araştırmaları, Nitel ve Nicel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi*. H. Ekşi (Çev.). İstanbul: EDAM Yayınları.
- Çayır, K. (2010). Ayrımcılığın Sosyolojisi ve Türkiye Toplumuna. A. Çavdar ve A. Yıldırım (Ed.), *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* içinde (ss. 45-54), İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Çelik, C. (2017). Taşrayı Anlamak: Dönüşen Taşra Tasavvuru. K. Alver (Ed.), *Taşra Halleri*, içinde (ss. 27-41), Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çur, A. (2018), Kadınlar: Taşranın Yurtsuzları. T. Bora (Ed.), *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 115-136), İstanbul: İletişim Yayınları, 8. Baskı.

Bayraktar, Ö. & Kaynar, M.K. (2023). Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(44), 556-583.

- Demirel, T. (2004). *Adalet Partisi: İdeoloji ve Politika*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Doğanay, Ü. (2018). Giriş, Ü. Doğanay (Ed.), *Ayrımcılığın Yüzleri* içinde (ss. 7-15), Ankara: Kapasite Geliştirme Derneği.
- Eyuboğlu, Z. İ. (2004). *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınlar, 4. Baskı.
- Gad, U. P. (2009). Post-colonial Identity in Greenland?: When the Empire Dichotomizes Back Bring Politics Back in. *Journal of Language and Politics*, 8(1), 136-158.
- Giritli-İnceoğlu, Y. (2017). *Medya, Nefret ve Ötekileştirme: Söyleşiler*, İstanbul: Köprü Yayınları.
- Göregenli, M. (2013). Temel Kavramlar: Önyargılar, Özcü İnançlar ve Ayrımcılık. M. Çınar (Ed.), *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* içinde (ss. 23-38), İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Graugaard, N., D. (2009). *National Identity in Greenland in the Age of Self-Government*, Ontario: Trent University Centre for the Critical Study of Global Power and Politics Press.
- Gürel, T. (2007). *Türk Siyasi Tarihinde "Muhafazakârlık" Kimliği ve AKP Örneği İncelemesi (Doktora Tezi)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, D. (2005). *Cumhuriyet Dönemi Azınlık Politikaları ve Stratejileri Bağlamında 6-7 Eylül Olayları*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2. Baskı.
- Han, E. (2019). *28 Şubat Süreci ile Türkiye Siyasetinde Muhafazakârlığın Dönüşümü ve Ak Parti (Yüksek Lisans Tezi)*, Tokat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- <https://www.ysk.gov.tr/tr/secim-arsivi/2612> Erişim Tarihi: 20.04.2023.
- İnsel, A. (2002), Olağanlaşan Demokrasi ve Modern Muhafazakârlık, *Birikim* (163/164): 21-28.
- Kalliomäki, P. & Aziza, S. B. (2015). *Kokevatko transsukupuoliset syrjintää terveydenhuollossa?* Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, Hoitotyön Koulutusohjelma, Hoitotyön Suuntautumismvaih-toehto, Sairaanhoitaja.
- Karan, U. (2013). Nefret Söylemi ve Yakından İlişkili Diğer Kavramlar: Ayrımcılık, Nefret Suçu ve Hakaret. M. Çınar (Ed.), *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* içinde (ss. 95-125), İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Karataş, S., ve Buzlu, S. (2018). Transseksüel Bireylerin Sağlık Hizmeti Almada Yaşadıkları Güçlükler. *Lectio Scientific*, 2 (2) 70-81.
- Kaynar, M. K. (2012). *Tarihin İnşâsı ve Siyaset-Yazılar-*, Sivas: Adımlar Yayınevi, 2. Baskı.
- Kımk, B. N. B. (2013). *What is Wrong with Hate Speech: Reflection on Political Theory, Legal Regulations and Turkish Case (Yüksek Lisans Tezi)* Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kumar, R. (2011). *Research Methodology, A Step-by-step Guide for Beginners*, London: Sage Publications. 3rd Edition.
- Langgârd, K. (1998). An Examination of Greenlandic Awareness of Ethnicity and National Self-consciousness Through Texts Produced by Greenlanders 1860s-1920s. *Études/Inuit/Studies*, 1998 (1), 83-107.
- Levine, M. P. & Leonard, R. (1984). Discrimination Against Lesbians in the Work Force, *Signs, Summer, 1984, Vol. 9, No. 4, The Lesbian Issue* (Summer, 1984), 700-710.

Bayraktar, Ö. & Kaynar, M.K. (2023). Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(44), 556-583.

- Mardin, Ş. (1990). *Türkiye'de Toplum ve Siyaset*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Ş. (2009). *Türk Modernleşmesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mert, N. (2007). *Merkez Sağın Kısa Tarihi*, İstanbul: Selis Yayınları.
- Meşe, İ. (2019). Bir Mekân Olarak 'Taşra Üniversitesi' ve Sosyolojinin Taşrası: Eleştirel Bir Deneyim Analizi. *Moment Dergi*, 2019, 6(1), 209-226.
- Mil, B. (2007). Nitel Araştırma Tekniği Olarak Görüşme. A. Yüksel, B. Mil ve Y. Bilim (Ed.), *Nitel Araştırma, Neden, Nasıl, Niçin* içinde (ss. 3-26), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Nacak, İ. (2017). Taşrada Merkezin İnşası: Kayseri Örneği. *Düşünen Şehir*, 2017 (1), 68-73.
- Nahya, Z., N. (2011). İmgeler ve Ötekileştirme: Cadılar, Yerliler, Avrupalılar. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, (1), 27-38.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri I. S. Özge (Çev.)*. Ankara: Yayın Odası.
- Oran, B. (2012). Maksimum Rezillik: Nefret Suçu ve Nefret Suçunun Önkoşulu: Nefret Söylemi. Y. İnceoğlu (Ed.), *Nefret Söylemi ve/ veya Nefret Suçları* içinde (ss. 39-46), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Önder, B. K. (2017), *Türkiye Medyasının Haber Başlıklarında Fobik Temsiller Üzerinden Ötekileştirme Pratikleri. (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sabah. (2017), İçeriden ve dışarıdan ekonomiye saldırı var (11.11.2017) <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2017/11/11/iceriden-ve-disaridan-ekonomiye-saldiri-var> Erişim Tarihi: 20.04.2023
- Sabah (2018). Türkiye'nin dik duruşu dış güçleri korkutuyor (29.05.2018) <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/05/29/turkiyenin-dik-durusu-dis-gucleri-korkutuyor> Erişim Tarihi: 20.04.2023
- Sabah (2022). Mallar ellerinde kaldı: Stokçular ağlaşmaya başladı! 'Ucuza verin' sözlerine kulak asmadılar (28.10.2022) <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/mallar-ellerinde-kaldi-stokcular-aglasmaya-basladi-ucuza-verin-sozlerine-kulak-asmadilar-6216210> Erişim Tarihi: 20.04.2023
- Shils, E. (1961), Center and Periphery, Polanyi Festschrift Committee (Ed.), in the *The Logic of Personal Knowledge Essays Presented to M. Polanyi on his Seventieth Birthday* (pp. 117-130), London: Routledge.
- Sunay, C. (2008), Türk Siyasetinde Merkez-Çevre İlişkilerinin Gizli Kronolojisi-1. *Yerel Siyaset* 2008, (28), 52-59.
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu, 10. Baskı.
- TDK, (2010). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. Baskı.
- Tunç, Z., E. (2019). *Öteki ve Ötekileştirme Bağlamında Köylülük ve Kentlilik (Yüksek Lisans Tezi)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turan, A., E. (2004), *Türkiye'de Seçmen Davranışı: Önceki Kırılmalar ve 2002 Seçimi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Wolbring, G. (2008). The Politics of Ableism. *Society for International Development*, 51(2), 252-258.

Bayraktar, Ö. & Kaynar, M.K. (2023). Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(44), 556-583.

Yanardağ, M. (2002). *MHP Değişti Mi? Ülkücü Hareketin Analitik Tarihi*. İstanbul: Gendaş Yayınları.

Yaşa, H., ve Öksüz, O. (2020). Nefret Söyleminin İnşasında Sosyal Medyanın Rolü: Ekşi Sözlük Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2020 (7), 1383-1408.

Yılmaz, F. (2000). Osmanlı Toplumunda Mahremiyetin Sınırlarına Dair, *Toplum ve Bilim*, 83, 92-110.

Genişletilmiş Öz

Taşrada Öteki Olmak, Milliyetçi-Muhafazakâr Çerçevenin Dışında Kalanlar: Karaman Örneği

---

Amaç: Bu çalışmanın amacı milliyetçi-muhafazakâr bir toplumsal yapının hâkim olduğu bir taşra ili olan Karaman ilinde çoğunluktan farklı olan, milliyetçi-muhafazakâr düşünceye ve yaşam tarzına sahip olmayan bireylerin yaşadıkları problemler araştırılmasıdır. Bu hedefe ulaşmak için öncelikle çalışmada taşra kavramı ve taşradaki hayat hakkında bilgi verilmiştir. Ardından taşrada çoğunluğun dışında kalan bireylerin karşılaştığı problemlerin anlaşılabilirliği amacıyla öteki, ötekileştirilme, ayrımcılık, nefret söylemi ve nefret suçu gibi kavramlar araştırılmıştır.

Yöntem: Çalışmada yöntem olarak yarı-yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu makale katılımcıların ötekileştirilme tecrübelerine detaylı olarak ışık tutmayı hedeflediği için çalışmada yarı-yapılandırılmış mülakat tekniğinin kullanılması benimsenmiştir. Çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılara kişisel bağlantılar ve kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Çalışmada da öncelikle birebir tanıyan katılımcılar ile görüşmeler yapılmış, ardından bu katılımcıların bazıları başka katılımcılara yönlendirme yapmış ve bu sayede görüşme ağı genişletilmiştir. Yönlendiren katılımcıya duydukları güven sayesinde çalışmaya dâhil edilen yeni katılımcılar da detaylı ve samimi açıklamalarda bulunmuştur. Çalışmanın kapsamına ve ölçütlerine uygun olan 8 kadın 17 erkek olmak üzere toplam 25 katılımcı ile görüşülmüştür. Bu kişilerin yaşları 25 ile 67 arasında değişmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyi ağırlıklı olarak lisans ve lisansüstü olmakla birlikte az sayıda ortaokul ve lise mezunu bulunmaktadır. Çalışmaya dâhil edilen katılımcılar akademisyenlik, öğretmenlik, mühendislik, avukatlık gibi mesleklere mensupken bazı katılımcıların da emekli olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında 11 KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu) üyesi/yöneticisi, 8 CHP üyesi/yöneticisi, 4 Yeşil Sol Parti (YSP) üyesi/yöneticisi, ile görüşülmüştür. Bunlara ek olarak herhangi bir parti, dernek veya sendikaya üye olmayıp kendini kesinlikle milliyetçi-muhafazakâr olarak tanımlamayan 2 kişiyle mülakat yapılmıştır. Ayrıca katılımcılara Karaman'da kaç yıldır ikamet ettikleri sorulmuş, bir kişi hariç tüm katılımcıların 10 ila 69 yıldır Karaman'da ikamet ettiği görülmüştür. Çalışmanın bir taşra ilinde yapılmış olmasından dolayı katılımcıların kimliğinin ortaya çıkmasının engellenmesi amacıyla katılımcıların yaşları ve Karaman'da ikamet ettikleri yıllar aralık olarak verilmiştir. Toplam 17 maddeden oluşan görüşme soruları üç bölümden oluşmuştur (Kişisel Bilgiler, Siyasi Bilgiler, Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler). Kişisel Bilgiler başlığı altında katılımcıya yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, eğitim düzeyi ve mesleği sorulduktan Karaman'da ikamet ettiği yıl sayısı sorulmuştur. Ardından Siyasi Bilgiler başlığı altında öncelikle katılımcılara kendilerini siyasi yelpazede konumlandıkları yer sorulmuştur. Daha sonra katılımcıların kendilerini yakın buldukları ya da üye oldukları siyasi parti, örgüt veya derneğin olup olmadığı sorulmuştur. Herhangi bir örgüte üyeliği bulunan katılımcılara bu örgütlerde bir yöneticilik görevinde bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Görüşmenin Ötekileştirilme Deneyimlerine İlişkin Bilgiler başlıklı son kısmında katılımcılardan siyasi kimliklerinin oluşum sürecinden bahsetmeleri istendikten sonra siyasi tercihlerinden ötürü ötekileştirilmeye uğrayıp uğramadığı sorulmuştur. Ötekileştirilmeye uğrayan katılımcılardan bu tecrübelerini detaylı bir biçimde anlatmaları talep edilmiştir. Ardından bu durumda ailelerinin veya yakınlarının da etkilenip etkilenmediği sorulmuştur. Daha sonra ötekileştirilme tecrübelerinin Karaman'a mı özgü olduğu yoksa başka şehirlerde de benzer problemler yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Siyasi tercihlerinden dolayı ötekileştirilmeye uğrayan katılımcılara bu durumun kimden kaynaklandığı sorulmuştur (aile, akraba, komşu, iş hayatında amir, mesai arkadaşları, öğrenci velileri, komşular, esnaf vb). Ardından ötekileştirilme deneyimlerinin yoğunluğunun değişip değişmediği ve değişim varsa bu yoğunluğun artmasında ya da azalmasında spesifik bir dönüm noktasının bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Son olarak katılımcılara eklemek istedikleri bir hususun olup olmadığı sorulmuş ve görüşmeler sonlandırılmıştır.

Bulgular: Çalışma sonunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Katılımcıların çoğunluğu siyasi görüşlerinden, kılık kıyafetlerinden ya da yaşam tarzlarından dolayı çeşitli şekillerde ötekileştirilmeye uğradıklarını ifade etmişlerdir. Karamanlı olan erkek katılımcıların önemli bir kısmı ise pek fazla baskı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun tersi olarak ise Karamanlı olmayan kadın katılımcıların oldukça yoğun bir şekilde ötekileştirilmeye maruz kaldığı görülmüştür. Katılımcıların tecrübe ettiği ötekileştirilme başlıklarına bakıldığında giyim kuşam ve hayat tarzından dolayı yaşanan ayrımcılıklar öne çıkmıştır. Bu deneyimlere ek olarak katılımcılar dinsizlik, PKK'lılık, FETÖ'cülük gibi çeşitli yaftalar ile etiketlendiklerini belirtmişlerdir. Güncel ötekileştirilmenin yanı sıra geçmişte de ötekileştirilmeye maruz kalanlar olmuştur. Katılımcıların bir kısmı 12 Eylül döneminde gözaltı, tutuklanma ve işkence gibi tecrübeler yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Katılımcılar ötekileştirilme kaynağı olarak amirlerini, iş arkadaşlarını, komşularını ve sıradan vatandaşlarını göstermişlerdir. Kimi katılımcılar ise sol hareket içinde bazı dışlanmalara maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Ötekileştirilmenin yoğunluğuna dair dönüm noktası olarak katılımcıların bir kısmı 15 Temmuz'u, bir kısmı 10 Ekim'i örnek göstermiştir. Bazı katılımcılar ise evlilik ile beraber tacizlerin azaldığını belirtirken bir katılımcı da üniversitenin açılması sayesinde kente bir nebze de olsa hoşgörü ve özgürlük ikliminin geldiğini savunmuştur.

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında milliyetçi ve muhafazakâr seçmenin çoğunlukta olduğu bir taşra ili olan Karaman'da bu çoğunluktan farklı siyasi tercihe sahip olan bireylerin çeşitli ötekileştirilmeler ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Ötekileştirilmelerin önemli bir kısmı önyargıdan kaynaklanırken bir kısmı da merkezdeki siyasi gerginliğin ve kutuplaşmanın taşraya yansımaları olarak okunabilir. Önyargıdan doğan ötekileştirilmelerin karşılıklı samimiyetin artması ile azaldığı görülürken merkezdeki politik kutuplaşmanın azalmasının taşraya da huzur ve sakinlik getireceği söylenebilir. Zira milliyetçi ve muhafazakâr olmayanların hain olduğu öne süren söylem yaygınlaştıkça muhafazakâr tabanın da bunu sahiplendiği ve kendisi gibi olmayanları ötekileştirildiği görülmektedir.

Extended Abstract

Being the Other in the Periphery, Being Outside of the Nationalist-Conservative Framework: The Case of Karaman

Aim: The aim of this study is to investigate the problems experienced by individuals who are different from the majority and do not have a nationalist-conservative thought and lifestyle in Karaman, a periphery city where a nationalist-conservative social structure is dominant. In order to achieve this goal, first of all, information about the concept of periphery and life in the periphery was given in the study. Then, concepts such as the other, otherization, discrimination, hate speech and hate crime were investigated in order to understand the problems faced by individuals outside the majority in the periphery.

Method: Semi-structured interview technique was used as a method in the study. Since this article aims to shed light on the being marginalized experiences of the participants in detail, the use of semi-structured interview technique was preferred for the study. The participants, who formed the sample of the study, were reached through personal connections and snowball method. In the study, firstly, one-on-one interviews were held with the participants, and then some of these participants made referrals to other participants, and thus the network of interviews was expanded. Thanks to their trust in the leading participant, the new participants included in the study also made detailed and candid statements. A total of 25 participants, 8 female and 17 male, who were suitable for the scope and criteria of the study, were interviewed. The ages of these people range from 25 to 67. Although the education level of the participants is mostly undergraduate and graduate, there are few secondary and high school graduates. While the participants included in the study belonged to professions such as academics, teaching, engineering, and lawyers, it was observed that some participants were retired. Within the scope of the study, 11 KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu-Public Workers Union Confederation) members/managers, 8 CHP members/managers, 4 YSP (Yesil Sol Parti-Green Left Party) members/managers were interviewed. In addition to these, interviews were conducted with 2 people who were not members of any party, association or union and did not define themselves as nationalist-conservative. In addition, the participants were asked how many years they had been residing in Karaman, and it was seen that all participants, except one, had been residing in Karaman for 10 to 69 years. Since the study was conducted in a periphery, the ages of the participants and the years of residence in Karaman were given as intervals in order to prevent the identity of the participants from being revealed. The interview questions, consisting of 17 items in total, consisted of three parts (Personal Information, Political Information, Information on Being Marginalized Experiences). Under the title of Personal Information, the participant was asked about age, gender, place of birth, education level and occupation, and the number of years s/he has lived in Karaman. Then, under the title of Political Information, the participants were first asked where they positioned themselves in the political spectrum. Afterwards, the participants were asked whether there was a political party, organization or association they found themselves close to or belonged to. Participants who are members of any organization

were asked whether they held a managerial position in these organizations. In the last part of the interview titled Information on Being Marginalized Experiences, after the participants were asked to talk about the formation process of their political identities, they were asked whether they were marginalized due to their political preferences. Participants who were marginalized were asked to describe their experiences in detail. Then, they were asked whether their families or relatives were also affected by this situation. Afterwards, they were asked whether their experiences of marginalization were unique to Karaman or whether they had similar problems in other cities. Participants who were marginalized due to their political preferences were asked about the source of the marginalization (family, relatives, supervisors in business life, colleagues, parents of students, neighbours, shopkeepers, etc.). Then, it was asked whether the intensity of marginalization experiences changed and if there was a change, whether there was a specific turning point in the increase or decrease of this intensity. Finally, the participants were asked if they had anything to add and the interviews were ended.

Findings: At the end of the study, the following findings were reached: The majority of the participants stated that they were marginalized in various ways due to their political views, dressing or lifestyle. A significant part of male participants from Karaman stated that they did not experience much pressure. Contrary to this situation, it was observed that female participants who were not from Karaman were subjected to intense marginalization. Considering the titles of marginalization experienced by the participants, discrimination due to clothing and lifestyle came to the fore. In addition to these experiences, the participants stated that they were labelled with various labels such as atheist, membership of PKK or FETO. In addition to the current marginalization, there have also been those who have been marginalized in the past. Some of the participants reported that they had experiences such as detention, arrest and torture during the 12 September period. Participants cited their superiors, colleagues, neighbours and ordinary citizens as sources of marginalization. Some participants stated that they were exposed to some exclusions within the left movement. Some of the participants cited July 15 and October 10 as an example for the milestone for intensity of marginalization. While some participants stated that harassment decreased with marriage, another participant argued that an atmosphere of tolerance and freedom came to the city thanks to the opening of the university.

Conclusion: Looking at the results of the study, it is seen that individuals with different political preferences than the majority face various marginalizations in Karaman, a provincial province where nationalist and conservative voters are in the majority. While a significant part of the marginalization stems from prejudice, some of it can be read as a reflection of the political tension and polarization in the centre to the periphery. While it is seen that marginalization arising from prejudice decreases with the increase of mutual intimacy, it can be said that the decrease in political polarization in the centre will bring peace and calm to the periphery. Because as the discourse claiming that non-nationalists and non-conservatives are traitors becomes widespread, it is seen that the conservative base embraces it and marginalizes those who are not like them.
